

VĪZU LIBERALIZĀCIJAS IETEKME UZ MĒRĶA VALSTĪM

IZPĒTES DARBS

LATVIJAS ZIŅOJUMS

Rīga, 2018. gads

Ar Eiropas Savienības Padomes 2008. gada 14. maija lēmumu Nr.2008/381/EK izveidots Eiropas migrācijas tīkls, kura mērķis ir pildīt Eiropas Savienības un dalībvalstu institūciju informācijas vajadzības, sniedzot aktuālu, objektīvu, uzticamu un salīdzināmu informāciju par migrācijas un patvēruma jomu, tādā veidā atbalstot Eiropas Savienības politikas veidošanu minētajās jomās. Eiropas migrācijas tīklu izmanto arī, lai sabiedrībai nodrošinātu informāciju par šiem jautājumiem.

Eiropas migrācijas tīklu veido Eiropas Komisija un dalībvalstu nozīmēti kontaktpunkti. Katrs kontaktpunkts izveido valsts migrācijas tīklu.

Katrs valsts kontaktpunkts sagatavo izpētes darbus, kuru tēmas ir noteiktas attiecīgā gada darba programmā. Izpētes darbu tēmas ir saistītas ar trešo valstu valstspiederīgo migrācijas jomu.

Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkts ir Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

Kontakti:

Čiekurkalna 1.līnija 1, k-3,

Rīga, Latvija, LV-1026

Tālrunis: +371 67219492

Fakss: +371 67219431

E-pasts: emn@pmlp.gov.lv

Tīmeklis: www.emn.lv

Darba autori:

Vladimirs Ivanovs, Valsts robežsardzes Operatīvās vadības pārvaldes Analītiskās nodaļas galvenais inspektors kapteinis

Ilze Siliņa-Osmāne, Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkta eksperte

Recenzents:

Ilze Briede, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Migrācijas nodaļas vadītāja

Projekts tika finansēts ar Eiropas Komisijas atbalstu. Šī publikācija atspoguļo vienīgi autoru uzskatus, un Eiropas Komisijai nevar uzlikt atbildību par tajā ietvertās informācijas jebkuru iespējamo izlietojumu.

Projektu līdzfinansē Eiropas Savienības Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds

SATURS

	1
PRIEKŠVārds	5
1. LATVIJAS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS	7
1.2. Statistika	11
Tabula 1.2.1. Trešo valstu pilsoņu no bezvīzu režīma valstīm kopējais Latvijas ārējo robežšķērsojumu skaits (personas)	11
Tabula 1.2.2. Trešo valstu pilsoņu no bezvīzu režīma valstīm kopējais nelikumīgas Latvijas robežšķērsošanas konstatējumu skaits	12
Tabula 1.2.3. Kopējais īstermiņa vīzu pieteikumu skaits	13
Tabula 1.2.4. Kopējais īstermiņa uzturēšanās vīzu pieteikumu atteikumu skaits	14
Tabula 1.2.5. Kopējais patvēruma pieteikumu skaits, kas saņemti no bezvīzu režīma valstīm	15
Tabula 1.2.6. Kopējais pozitīvo lēmumu skaits patvēruma meklētājiem no bezvīzu režīma valstīm	15
Tabula 1.2.7. Kopējais negatīvo lēmumu skaits patvēruma meklētājiem no bezvīzu režīma valstīm	16
Tabula 1.2.8. Kopējais pozitīvo un negatīvo patvēruma lēmumu skaits pieteikuma iesniedzējiem no visām trešajām valstīm (top pieci pilsonības)	17
Tabula 1.2.10. Kopējais bezvīzu režīma valstu pilsoņu identitātes dokumentu krāpšanas gadījumu skaits	19
2. VĪZU LIBERALIZĀCIJAS POZITĪVĀ IETEKME UZ LATVIJU	20
Tabula 2.1. Preču plūsma starp Latviju un bezvīzu valstīm	25
2. 2. Statistika	26
Tabula 2.2.1. Kopējais viesu no bezvīzu valstīm skaits, kuri uzturas viesnīcās un citās izmitināšanas iestādēs	26
Tabula 2.2.3. Kopējais pirmreizējo uzturēšanās atļauju skaits, kas izsniegts bezvīzu režīma valstu pilsoņiem saistībā ar nodarbinātību	27
Tabula 2.2.4. Kopējais bezvīzu režīma valstu pilsoņiem izsniegto pirmreizējo uzturēšanās atļauju skaits saistībā ar mācībām	28
Tabula 2.2.5. Kopējais pirmreizējo uzturēšanās atļauju skaits, kas izsniegts uzņēmējiem (tostarp pašnodarbinātām personām) no bezvīzu režīma valstīm	29
3. VĪZU LIBERALIZĀCIJAS IEVIEŠANAS IZAICINĀJUMI LATVIJĀ	30
3.2. Statistika	32
Tabula 3.2.1. Kopējais bezvīzu režīma valstu pilsoņu skaits, kuriem atteikta ieceļošana pie ārējām robežām	32

Tabula 3.2.2. Kopējais izbraukšanas rīkojumu skaits, kas izsniegti pilsoņiem no bezvīzu režīma valstīm	33
Tabula 3.2.3. Kopējais bezvīzu režīma valstu pilsoņu brīvprātīgās atgriešanās (visu veidu) skaits	34
Tabula 3.2.4. Kopējais bezvīzu režīma valstu pilsoņu piespiedu izraidīšanu skaits	34
Tabula 3.2.5. Kopējais nelikumīgi nodarbināto bezvīzu valstu pilsoņu skaits	35
Tabula 3.2.9. Kopējais konstatēto bezvīzu režīma valstu pilsoņu skaits, kas nelikumīgi uzturējās Latvijā	39
Tabula 3.2.10. Kopējais bezvīzu režīma valstu pilsoņu skaits, kas pārsniedza atļauto uzturēšanās termiņu	40
4. PASĀKUMI ĻAUNPRĀTĪGAS BEZVĪZU REŽĪMA IZMANTOŠANAS NOVĒRŠANAI LATVIJĀ	41
1. SECINĀJUMI	43
AVOTU UN LITERATŪRAS SARAKSTS	45
Definīcijas	46

PRIEKŠVārds

Eiropas Migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkta ziņojums ir sagatavots atbilstoši vienotai izpētes darba specifikācijai, saskaņā ar kuru informāciju sniedz Eiropas Savienības dalībvalstis un Norvēģija. Valstu iesniegtā informācija tiek izmantota izpētes darba "Vīzu liberalizācijas ietekme uz mērķa valstīm" sintēzes ziņojuma izstrādei. Sintēzes ziņojums 2018. gada 4.ceturksnī būs pieejams Eiropas Migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkta mājaslapā www.emn.lv.

Darba mērķis

Darba mērķis ir sniegt pārskatu par Latvijas pieredzi saistībā ar bezvīzu režīma darbību¹. Tajā ir iekļauti izaicinājumi, labākā prakse un pozitīvā pieredze, kā arī sniegta aktuāla informācija par jaunākajām tendencēm šajā migrācijas politikas jomā. Pētījums aptver Rietumbalkānu valstis un Austrumu partnerības valstis², kuras veiksmīgi pabeigušas vīzu režīma liberalizācijas dialogu saskaņā ar attiecīgajiem rīcības plāniem – Moldova, Gruzija, Ukraina.³

Pamatojums

Vīzu politika tiek uzskatīta par galveno instrumentu mobilitātes un pārrobežu kustības regulēšanai un kontrolei.⁴

Pasaulē ir 60 valstis, kurās ieviests bezvīzu ceļošanas režīms ieceļošanai Eiropas Savienībā. Dažos gadījumos lēmumi par bezvīzu režīma ieviešanu iekļūšanai Šengenas zonā tiek pieņemti divpusēju sarunu rezultātā, piemēram, starp Eiropas Savienību un Maķedoniju, Montenegro un Serbiju (2009), Albāniju, Bosniju un Hercegovinu (2010), Moldovu (2014), Ukrainu un Gruziju (2017). Izpētes darbā tiks pētīta politika uz prakse attiecībā uz bezvīzu režīma ieviešanu starp Eiropas Savienību un šīm valstīm laika posmā no 2007. līdz 2017. gadam, īpašu uzmanību pievēršot lēmuma pieņemšanas gadam (tiks iezīmēts visās tabulās tumši zaļā krāsā) un diviem gadiem pirms un pēc lēmuma pieņemšanas (tiks atzīmēts visās tabulās gaiši zaļā krāsā).

Valsts	2007	2008	*2009	*2010	2011	2012	2013	*2014	2015	2016	*2017
Bijusī Dienvidslāvijas Republika Maķedonija			19.12.								
Meinvalne			19.12.								

¹ Bezvīzu režīms / vīzu liberalizācija - līgumi starp Eiropas Savienību un trešajām valstīm par bezvīzu ieceļošanas kārtību paredz, ka valstī drīkst ieceļot un uzturēties bez vīzas, ja ceļojuma mērķis ir īslaicīga privāta vizīte vai tūrisms.

² Austrumu partnerības mērķi ir veicināt politisko asociāciju un ekonomisko attīstību, lai sekmētu stabilitāti, ekonomisko izaugsmi un savstarpēju uzticēšanos reģionā. Austrumu partnerība tiek īstenota attiecībā uz Baltkrieviju, Moldovu un Ukrainu Austrumeiropā, un Gruziju, Armēniju un Azerbaidžānu Dienvidkaukāzā. Izpētes darbā iekļautas šādas Austrumu partnerības valstis – Moldova, Gruzija, Ukraina.

³ Pārskats par Moldovas, Gruzijas un Ukrainas progresa ziņojumiem: http://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/international-affairs/eastern-partnership/visa-liberalisation-moldova-ukraine-and-georgia_en., The readiness reports <https://www.esiweb.org/index.php?lang=en&id=359>.

⁴ Mau, Steffan, Gulzau, Fabian, Laube, Lene and Zaun Natascha (2015) The global mobility divide: How visa policies have evolved over time. Journal of Ethnic and Migration Studies 41, (8) pp. 1192-1213. ISSN 1369-183X.

Latvijas ziņojums izpētes darbam
VĪZU LIBERALIZĀCIJAS IETEKME UZ MĒRĶA VALSTĪM

Serbija			19.12.								
Albānija				15.12.							
Bosnija un Hercegovina				15.12.							
Moldova								28.04.			
Gruzija											28.03.
Ukraina											11.06.

1. LATVIJAS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Latvijas valdība aktīvi atbalstīja un turpina atbalstīt vīzu liberalizācijas ieviešanu ar Austrumu partnerības valstīm.⁵ Valdības pārstāvji atbalstīja un apsveica gan Ukrainu⁶, gan Gruziju⁷ ar bezvīzu režīma stāšanos spēkā, norādot, ka bezvīzu ceļošanai ir pozitīva ietekme uz Latvijas – Ukrainas un Latvijas - Gruzijas divpusējām attiecībām, un tas veicinās iedzīvotāju savstarpējos kontaktus.

Bezvīzu režīma nodrošināšanā ir iesaistītas Iekšlietu ministrijas pārraudzībā esošās institūcijas:

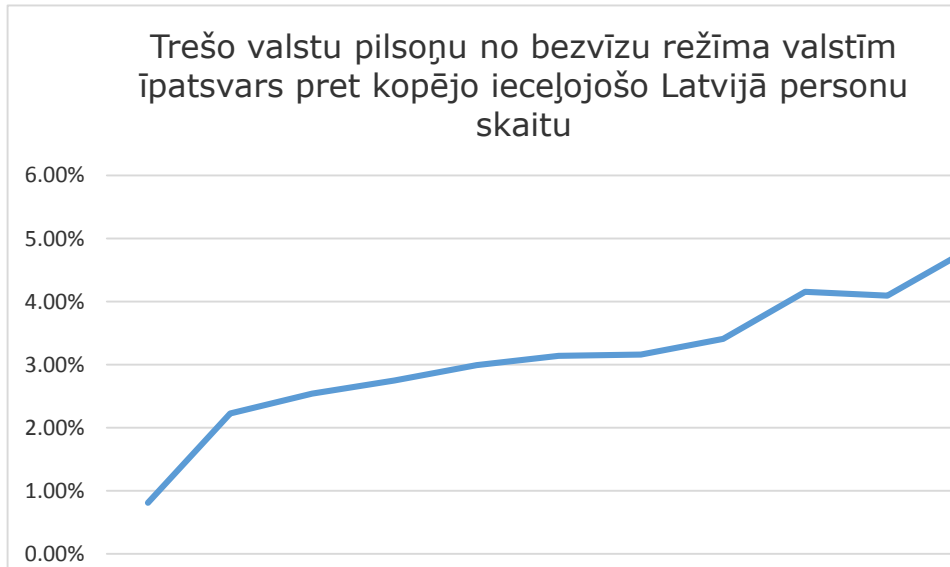

Saskaņā ar iegūtajiem datiem kopējais trešo valstu pilsoņu no bezvīzu režīma valstīm, kuri šķērso Latvijas robežu, skaits palielinās. Pēc neliela samazinājuma 2008. un 2009. gadā tas arvien ir palielinājies, sasniedzot maksimumu 2017. gadā, kad Latvijas robežu šķērsoja gandrīz 210 tūkstoši personu no bezvīzu režīma valstīm.

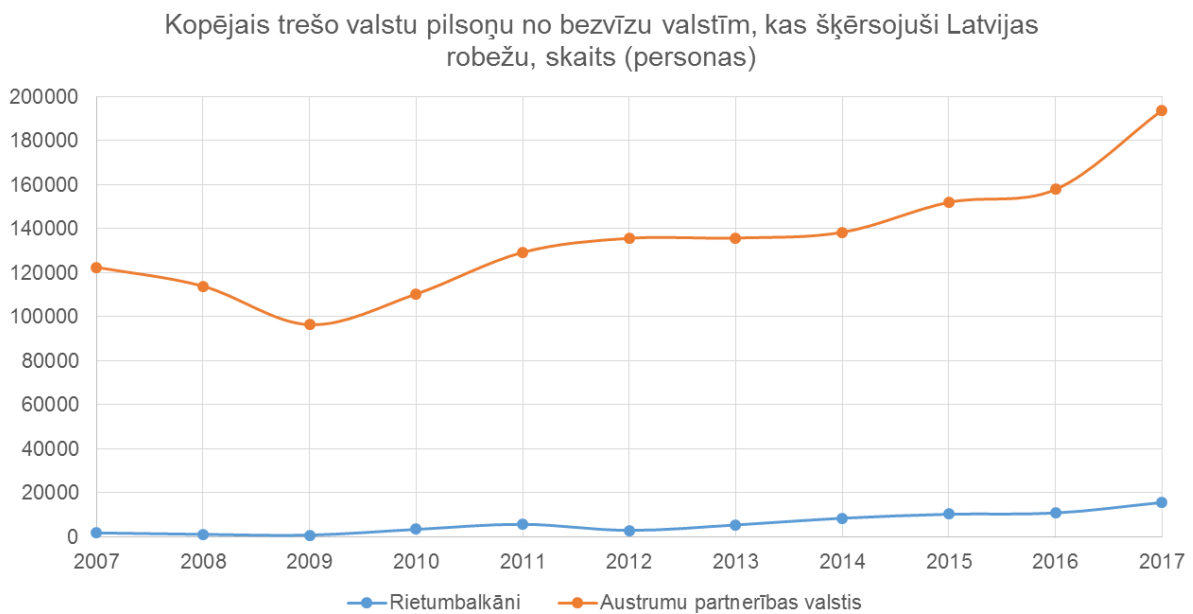
⁵ Austrumu partnerība. - 27.08.2016..-Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/arpolitika/austrumu-partneriba>.

⁶ Ārlietu ministrija apsveic Ukrainu ar vīzu liberalizācijas procesa noslēgumu un bezvīzu režīma stāšanos spēkā ieceļošanai Šengenas zonā.- Pieejams: <https://lvportals.lv/dienaskartiba/287893-arlietu-ministrija-apsveic-ukrainu-ar-vizu-liberalizācijas-procesa-noslegumu-un-bezvīzu-režīma-stāšanos-speka-ieceļošanai-sengenas-zona-2017>.

⁷ Ārlietu ministrija apsveic Gruziju ar bezvīzu režīma spēkā stāšanos ar Šengenas zonas valstīm.- Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/aktualitates/zinas/56432-arlietu-ministrija-apsveic-gruziju-ar-bezvīzu-režīma-speka-stāšanos-ar-sengenas-zonas-valstīm>.

Pēdējo desmit gadu laikā visvairāk ieceļojušas personas no Austrumu partnerības valstīm: Moldovas, Gruzijas un Ukrainas. Ieceļotāju skaits no Rietumbalkānu valstīm – Maķedonijas, Melnkalnes, Serbijas, Albānijas, Bosnijas un Hercegovinas ir nemainīgi zems.

Atbilstoši statistikas datiem robežšķērsotāju skaits no Rietumbalkānu valstīm ir būtiski palielinājies pirmajos divos bezvīzu režīma gados un turpina pieaugt⁸, tomēr jāatzīmē, ka absolūtos skaitļos ieceļotāju skaits no šī reģiona ir nenozīmīgs. Statistikas dati liecina, ka bezvīzu režīma ieviešana ar Rietumbalkānu reģiona valstīm nav atstājusi nekādu iespaidu uz patvēruma jomu, nelikumīgu ieceļošanu, nelikumīgu robežu šķērsošanu un nodarbinātību.

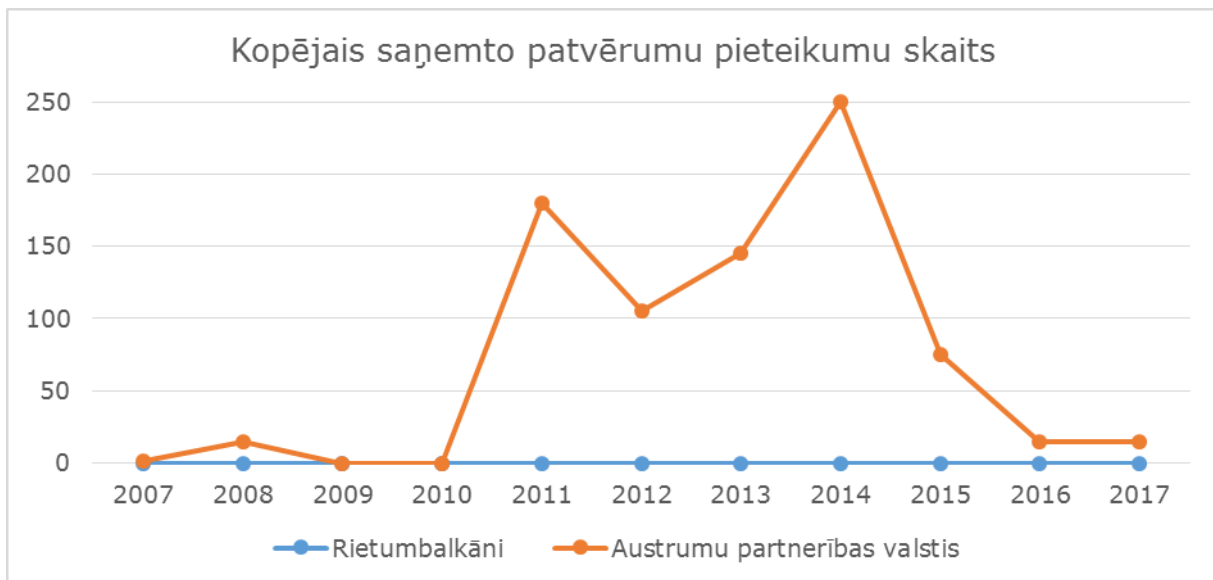
Latvijas robežšķērsotāju no Austrumu partnerības valstīm (turpmāk ziņojumā termins “Austrumu partnerības valstis” ietver Moldovu, Gruziju, Ukrainu) skaits ir palielinājies bezvīzu režīma ieviešanas gadā, lai gan ieceļotāju skaits no Austrumu partnerības valstīm tradicionāli

⁸ [Tabula 1.2.1 Trešo valstu pilsoņu no bezvīzu režīma valstīm kopējais Latvijas ārējo robežu šķērsojumu skaits \(personas\)](#)

VĪZU LIBERALIZĀCIJAS IETEKME UZ MĒRĶA VALSTĪM

ir lielāks nekā no Rietumbalkānu reģiona. Bezvīzu ieceļošanas kārtības ieviešana gan nav ietekmējusi to personu skaitu⁹, kuras vēlas uzturēties Latvijā ilgtermiņā, tas ir, saņemot uzturēšanās atļauju saistībā ar izglītību¹⁰, vai uzņēmējdarbību¹¹, vai arī ar tiesībām uz nodarbinātību¹².

Vīzu režīma ieviešana nav veicinājusi arī patvēruma meklētāju skaita palielināšanos¹³ no Austrumu partnerības valstīm. Patvēruma meklētāju skaita pieaugums no Gruzijas bija vērojams no 2011.-2013. gadam, kas bija skaidrojams ar politisko un ekonomisko situāciju Gruzijā. 2014. un 2015. gadā turpinājās iepriekšējo gadu tendence.

Analizējot iegūtos datus par bezvīzu režīma ļaunprātīgu izmantošanu, jāsecina, ka tā ir arvien pieaugoša tendence trešo valstu pilsoņiem, kas bezvīzu režīma ietvaros ierodas no Austrumu partnerības valstīm. Biežākais pārkāpuma iemesls - persona nevar pamatot ieceļošanas mērķi Eiropas Savienības teritorijā, viltotu vai citām personām piederošu biometrisku dokumentu izmantošana. Eksperti prognozē, ka nelegālās imigrācijas līmenis no Ukrainas turpinās saglabāties augstā līmenī, kā arī saglabāsies bezvīzu režīma ļaunprātīgas izmantošanas gadījumu skaits un viltotu vai citām personām piederošu biometrisku dokumentu izmantošana. Iebraucēju mērķis būs nelikumīga nodarbinātība un patvēruma pieprasīšana. Arī ieceļotāji no Gruzijas turpinās meklēt iespējas izmantot bezvīzu režīmu ļaunprātīgi, izmantojot citām personām piederošus dokumentus, kā arī saglabāsies tranzīta nosacījumu pārkāpšanas tendence.¹⁴

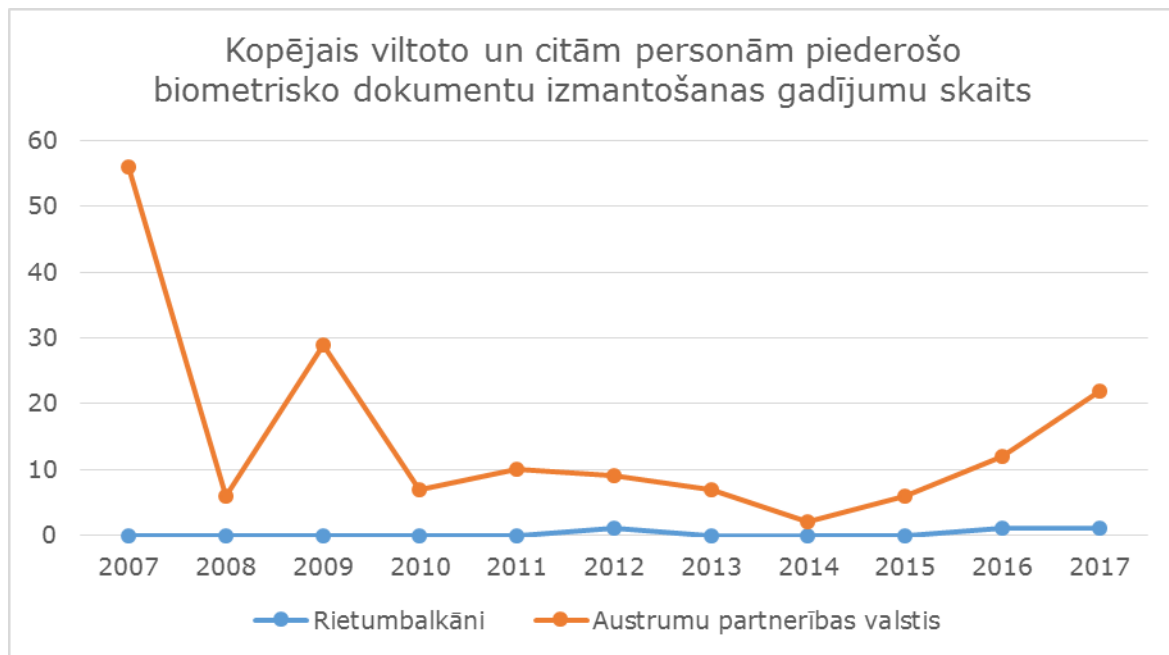
⁹ Latvija šobrīd neapkopo statistikas datus par uzturēšanās atļauju pieteikumiem. Šāda funkcionalitāte turpmākajā periodā tiks iekļauta datu noliktavas sistēmā, ar kuras palīdzību tiek analizēti uzturēšanās atļauju dati, bet šobrīd šādu statistiku iegūt nav iespējams. Ievērojot to, ka uzturēšanās atļauju atteikumu skaits ir ļoti neliels, faktiskais pieteikumu skaits ir tikai par 1-2% lielāks par izsniegto uzturēšanās atļauju skaitu.

¹⁰ [Tabula 2.2.4. Kopējais bezvīzu režīma valstu pilsoņiem izsniegto pirmreizējo uzturēšanās atļauju skaits saistībā ar mācībām](#)
¹¹ [Tabula 2.2.5. Kopējais pirmreizējo uzturēšanās atļauju skaits, kas izsniegts uzņēmējiem \(tostarp pašnodarbinātām personām\) no bezvīzu režīma valstīm](#)

¹² [Tabula 2.2.3. Kopējais pirmreizējo uzturēšanās atļauju skaits, kas izsniegts bezvīzu režīma valstu pilsoņiem saistībā ar nodarbinātību](#)

¹³ [Tabula 1.2.5. Kopējais patvēruma pieteikumu skaits, kas saņemti no bezvīzu režīma valstīm](#)

¹⁴ Avots: Valsts robežsardze.

1.2. STATISTIKA

Tabula 1.2.1. Trešo valstu pilsoņu no bezvīzu režīma valstīm kopējais Latvijas ārējo robežšķērsojumu skaits (personas)¹⁵

Rādītājs	2007-2017											Papildu informācija	
	2007	2008	*2009	*2010	2011	2012	2013	*2014	2015	2016	*2017		
Trešo valstu pilsoņu no bezvīzu režīma valstīm kopējais Latvijas ārējo robežšķērsojumu skaits (personas)													Datu avots: Valsts robežsardze
Maķedonija	317	215	73	181	251	122	347	523	557	539	808		
Melnkalne	198	88	135	229	334	281	403	367	706	734	740		
Serbija	830	649	472	2842	4672	2056	3314	6478	7772	8484	12263		
Albānija	197	115	75	52	88	127	136	135	501	363	429		
Bosnija un Hercegovina	328	128	96	150	422	402	1282	1029	790	770	1432		
Moldova	7795	8645	6429	6042	6727	6715	6900	7442	7791	7265	9171		
Gruzija	8304	13043	15490	18436	15273	10749	10260	9009	9327	8779	11526		
Ukraina	106412	92227	74533	85894	107292	118222	118649	121944	134909	141808	173141		
Kopā	124381	115110	97303	113826	135059	138674	141291	146927	162353	168742	209510		
Kopējais ārējo robežu šķērsošanu skaits (personas) ¹⁶	15334766	5167577	3826454	4137724	4511600	4418561	4472083	4311521	3907002	4119418	4331553		
Trešo valstu pilsoņu no bezvīzu režīma valstīm īpatsvars	0.81%	2.23%	2.54%	2.75%	2.99%	3.14%	3.16%	3.41%	4.16%	4.10%	4.84%		

¹⁵ Šis rādītājs attiecas uz Latvijas robežšķērsošanu pie Eiropas Savienības ārējām robežām.

¹⁶ Visu Latvijas robežas šķērsotāju skaits.

Tabula 1.2.2. Trešo valstu pilsoņu no bezvīzu režīma valstīm kopējais nelikumīgas Latvijas robežšķērsošanas konstatējumu skaits

17

Rādītājs	2007-2017											Papildu informācija
	2007	2008	*2009	*2010	2011	2012	2013	*2014	2015	2016	*2017	
<p>Trešo valstu pilsoņu no bezvīzu režīma valstīm kopējais nelikumīgas Latvijas robežšķērsošanas konstatējumu skaits</p>												
<p>Bijusī Dienvidslāvijas Republika Maķedonija Melnkalne Serbija Albānija Bosnija un Hercegovina</p>	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	
<p>Moldova, Gruzija, Ukraina</p>	14	0	0	7	11	51	31	11	8	2	0	

¹⁷ Skatīt arī Frontex: Nelikumīgas robežšķērsošanas gadījumu skaits pa jūru un zemi.- Pieejams: <http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/migratory-routes-map/>

Latvijas ziņojums izpētes darbam
VĪZU LIBERALIZĀCIJAS IETEKME UZ MĒRĶA VALSTĪM

												vēlēšanas) un ekonomiskā situācija Gruzijā. 2014. un 2015. – turpinājās iepriekšējo gadu tendence.
Kopā	14	0	0	7	11	52	31	11	8	2	0	
Kopējais neatļautas robežu šķērsošanas konstatējumu skaits	18	40	29	15	38	104	66	144	476	376	121	Datu avots: Valsts robežsardze; Kopš 2014. gada, nelikumīgi šķērsojuši Latvijas robežu pārsvarā ir Vjetnamas pilsoņi.

Tabula 1.2.3. Kopējais īstermiņa vīzu pieteikumu skaits

Rādītājs	2007-2017											Papildu informācija
	2007	2008	*2009	*2010	2011	2012	2013	*2014	2015	2016	*2017	
Kopējais īstermiņa vīzu pieteikumu skaits pēc trešās valsts												
Bijusī Dienvidslāvijas Republika Maķedonija Melnkalne Serbija Albānija Bosnija un Hercegovina	623	51	29	5	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	
Moldova	1364	255	202	120	77	73	69	32	N/A	N/A	N/A	
Gruzija	1430	2844	2836	2469	2794	2749	2855	4301	7507	1356	1476	
Ukraina	15620	11833	9250	10085	13326	13757	13256	12872	15301	8607	9111	
Kopā	19037	14983	12317	12679	16197	16579	16180	17205	22808	9963	10587	
Kopējais īstermiņa vīzu pieteikumu skaits – visas trešās valstis	166514	134833	119145	138904	166505	185242	206870	205230	165990	166745	165814	Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Mazo skaitlisko rādītāju dēļ, saskaņā ar Regulu (2016/679) par fizisko personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un apriti, lai statistikas datus nesaisītu ar konkrētu fizisko personu, Rietumbalkānu valstis šajā tabulā ir apvienotas.

Tabula 1.2.4. Kopējais īstermiņa uzturēšanās vīzu pieteikumu atteikumu skaits ¹⁸

Rādītājs	2007-2017											Papildu informācija	
	2007	2008	*2009	*2010	2011	2012	2013	*2014	2015	2016	*2017		
Kopējais īstermiņa uzturēšanās vīzu pieteikumu <u>atteikumu</u> skaits pēc trešās valsts													Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Mazo skaitlisko rādītāju dēļ, saskaņā ar Regulu (2016/679) par fizisko personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un apriti, lai statistikas datus nesaistītu ar konkrētu fizisko personu, Rietumbalkānu valstis šajā tabulā ir apvienotas.
Bijusī Dienvidslāvijas Republika Maķedonija Melnkalne Serbija Albānija Bosnija un Hercegovina	10	3	1	0	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A		
Moldova	194	88	78	38	4	2	1	1	N/A	N/A	N/A		
Gruzija	24	439	349	427	261	266	241	229	341	182	182		
Ukraina	551	689	250	171	162	49	26	14	143	151	107		
Kopā	779	689	678	636	427	317	268	244	484	333	289		
Kopējais īstermiņa uzturēšanās vīzu pieteikumu <u>atteikumu</u> skaits – visas trešās valstis	3490	4912	2114	1970	1502	1327	1584	1186	1800	2564	2564		

¹⁸ DG Iekšlietu Šengenas vīzu statistika, pieejams: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/visa-policy_en#stats.

Tabula 1.2.5. Kopējais patvēruma pieteikumu skaits, kas saņemti no bezvīzu režīma valstīm ¹⁹

Rādītājs	2007-2017											Papildu informācija	
	2007 ²⁰	2008	*2009	*2010	2011	2012	2013	*2014	2015	2016	*2017		
Kopējais patvēruma pieteikumu skaits, kas saņemti no bezvīzu valstīm													
Bijusī Dienvidslāvijas Republika Maķedonija Melnkalne Serbija Albānija Bosnija un Hercegovina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Datu avots 2007. g.: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
Moldova Gruzija Ukraina	1	15	0	0	180	105	145	250	75	15	15	15	Datu avots 2007. g.: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. 2011. - 2014. gada tendenci izraisīja politiskā un ekonomiskā situācija Gruzijā un Ukrainā.
Kopā	1	15	0	0	180	105	145	250	75	15	15	15	
Kopējais patvēruma pieteikumu skaits – visas trešās valstis	34	55	60	65	340	205	195	375	330	350	355	355	

¹⁹ Skatīt Eurostat: Asylum and first time asylum applicants by citizenship, age and sex Annual aggregated data (noapaļoti) [migr_asyappctza].

²⁰ Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

Tabula 1.2.6. Kopējais negatīvo lēmumu skaits patvēruma meklētājiem no bezvīzu režīma valstīm ²¹

Rādītājs	2007-2017											Papildu informācija	
	2007 ²²	2008	*2009	*2010	2011	2012	2013	*2014	2015	2016	*2017		
Kopējais <u>negatīvo</u> lēmumu skaits patvēruma meklētājiem no bezvīzu režīma valstīm													Datu avots: EUROSTAT. Mazo skaitlisko rādītāju dēļ, saskaņā ar Regulu (2016/679) par fizisko personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un aprīti, lai statistikas datus nesaisītu ar konkrētu fizisko personu, valstis šajā tabulā ir apvienotas.
Bijusī Dienvidslāvijas Republika Maķedonija Melnkalne Serbija Albānija Bosnija un Hercegovina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Moldova Gruzija Ukraina	2	0	10	0	25	45	30	45	55	10	5		
Kopā	2	0	10	0	25	45	30	45	55	10	5		

²¹ Skatīties Eurostat: Pirmās instances lēmumi pēc pieteikumu pilsonības, vecums un dzimums, gada apkopotie dati (noapaļoti) [migr_asydcfsta]

²² Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

Tabula 1.2.7. Kopējais pozitīvo un negatīvo patvēruma lēmumu skaits pieteikuma iesniedzējiem no visām trešajām valstīm (top pieci pilsonības)²³

Rādītājs	2007-2017											Papildu informācija	
	2007 ²⁴	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017		
Kopējais pozitīvo lēmumu skaits patvēruma pieteikuma iesniedzējiem (top pieci pilsonības, ne tikai no bezvīzu režīma valstīm)													Datu avots: EUROSTAT
<i>1. pilsonība Sīrija</i>	0	0	0	0	5	15	15	20	15	70	210		
<i>2. pilsonība Afganistāna</i>	0	0	0	15	5	0	0	0	5	10	15		
<i>3. Pilsonība Ekvatoriālā Gvineja</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	20		
<i>4. pilsonība Irāka</i>	1	0	0	0	0	0	0	0	0	30	0		
<i>5. pilsonība Krievija</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	0		
Kopā pozitīvie lēmumi visu trešo valstu pilsoņiem	8	0	0	20	15	20	25	20	20	135	260		
Kopējais negatīvo lēmumu skaits patvēruma pieteikuma iesniedzējiem (top pieci pilsonības, ne tikai no bezvīzu režīma valstīm)													Datu avots: EUROSTAT
<i>1. pilsonība Gruzija</i>	1	0	10	0	25	45	30	40	20	0	0		
<i>2. pilsonība Afganistāna</i>	0	0	5	10	5	5	20	0	5	25	0		

²³ Skatīt Eurostat: Pirmās instances lēmumi pēc pieteikumu pilsonības, vecums un dzimums, gada apkopotie dati (noapaļoti) [migr_asydcfsta]; Kopējie pozitīvie lēmumi, iekļaujot tikai bēgļa statusu un alternatīvo aizsardzību, noapaļoti līdz 5 vienībai.

²⁴ Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

Latvijas ziņojums izpētes darbam
VĪZU LIBERALIZĀCIJAS IETEKME UZ MĒRĶA VALSTĪM

3. pilsonība Vjetnama	0	0	0	0	0	0	0	0	65	0	10	
4. pilsonība Krievija	2	0	5	0	10	5	5	5	5	10	15	
5. pilsonība Ukraina	1	0	0	0	0	0	0	5	35	10	5	
Kopā negatīvie lēmumi visu trešo valstu pilsoņiem	11	0	30	20	55	105	60	65	145	120	90	

Tabula 1.2.8. Kopējais bezvīzu režīma valstu pilsoņu identitātes dokumentu krāpšanas gadījumu skaits

Rādītājs	2007-2017											Papildu informācija	
	2007	2008	*2009	*2010	2011	2012	2013	*2014	2015	2016	*2017		
Kopējais bezvīzu režīma valstu pilsoņu identitātes dokumentu krāpšanas gadījumu skaits													
Bijusī Dienvidslāvijas Republika Maķedonija Melnkalne Serbija Albānija Bosnija un Hercegovina	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	Datu avots: Valsts robežsardze. Mazo skaitlisko rādītāju dēļ, saskaņā ar Regulu (2016/679) par fizisko personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un apriti, lai statistikas datus nesaisītu ar konkrētu fizisko personu, Rietumbalkānu valstis šajā tabulā ir apvienotas.	
Moldova Gruzija Ukraina	56	6	29	7	10	9	7	2	6	12	22	Datu avots: Valsts robežsardze. Mazo skaitlisko rādītāju dēļ, saskaņā ar Regulu (2016/679) par fizisko personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un apriti, lai statistikas datus nesaisītu ar konkrētu fizisko personu, Austrumu partnerības valstis šajā tabulā ir apvienotas. Tendence ir saistīta ar viltotu dokumentu izmantošanu nodarbinātības nolūkos, kā arī lai izvairītos no administratīvās atbildības pie izceļošanas gadījumos, kad persona pārsniedza uzturēšanās laiku.	
Kopā	56	6	29	7	10	10	7	2	6	13	23		
Kopējais visu trešo valstu pilsoņu identitātes dokumentu krāpšanas gadījumu skaits	130	53	104	97	252	135	61	65	62	47	67		

2. VĪZU LIBERALIZĀCIJAS POZITĪVĀ IETEKME UZ LATVIJU

Vīzu liberalizācijas process kopumā nav atstājis ietekmi uz ieceļotāju skaitu. Ieceļotāju skaits no Rietumbalkānu reģiona ir nenozīmīgs, un to nav ietekmējis arī vīzu liberalizācijas process.²⁵ Ieceļotāju skaits²⁶ no Austrumu partnerības valstīm Latvijā tradicionāli ir bijis lielāks nekā no pārējiem reģioniem, tomēr jāsecina, ka vīzu liberalizācijas process nav atstājis ietekmi uz ieceļotāju skaitu, tas saglabāties iepriekšējā līmenī.²⁷

Vīzu liberalizācija starp Eiropas Savienību un pētījumā ietvertajām Rietumbalkānu un Austrumu partnerības valstīm nav ietekmējusi to ieceļotāju skaitu Latvijā, kuri ir saņēmuši uzturēšanās atļaujas saistībā ar izglītību un tiesībām uz nodarbinātību.²⁸ Tomēr, kā pozitīvs aspekts minams administratīvo šķēršļu samazināšanās ieceļotājiem no šiem reģioniem, jo bezvīzu valstu pilsoņiem, saņemot tiesības uz nodarbinātību vai uzturēšanās atļauju Latvijā, ir noteikti vairāki atvieglojumi.

Nav konstatētas arī īpašas izmaiņas ekonomiskajos sakaros ar šīm valstīm, tomēr, ievērojot to, ka tradicionāli intensīvākie ekonomiskie sakari Latvijai bijuši ar Austrumu partnerības valstīm Gruziju un Ukrainu, bet bezvīzu ieceļošanas kārtība ar šīm valstīm stājusies spēkā tikai 2017. gadā, pilnībā izvērtēt vīzu liberalizācijas procesa ietekmi uz ekonomiku vēl nav iespējams. Latvijā nav veikts visaptverošs vīzu liberalizācijas procesa izvērtējums (riska analīzi par atsevišķiem vīzu liberalizācijas negatīvajiem faktoriem veikusi tikai Valsts robežsardze), tomēr jāatzīmē vairāki pozitīvi aspekti:

- administratīvā sloga samazināšanās Latvijas diplomātiskajās un konsulārajās pārstāvniecībās attiecīgajās valstīs, jo samazinājies vīzu pieteikumu skaits, kā arī pārstāvniecībās iesniegto uzturēšanās atļauju pieteikumu skaits;
- administratīvā sloga samazināšanās Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē (samazinājies apstiprināmo ielūgumu skaits vīzu pieprasīšanai);
- administratīvā procedūra uzturēšanās atļaujas pieprasīšanai kļuvusi vienkāršāka attiecīgo valstu pilsoņiem, jo bezvīzu valstu pilsoņiem jāiesniedz mazāk dokumentu. Pieteikumu gan uzturēšanās atļaujas, gan tiesību uz nodarbinātību pieprasīšanai var iesniegt, atrodoties Latvijas teritorijā.²⁹ Šādu iespēju augsti novērtē Latvijas darba devēji, it īpaši, ja attiecīgo bezvīzu valstu pilsoņi tiek uzaicināti sezonas darbam, jo šādā veidā tiek samazināti ar viesstrādnieku uzaicināšanu saistītie izdevumi (nav nepieciešams saņemt ilgtermiņa vīzu, lai pēc ieceļošanas Latvijas teritorijā saņemtu uzturēšanās atļauju);³⁰
- vīzu liberalizācija ir labvēlīgi ietekmējusi darba devēju iespējas uzaicināt viesstrādniekus, jo to valstu pilsoņi, kuriem noteikta bezvīzu ieceļošanas kārtība, dokumentus tiesību uz nodarbinātību pieprasīšanai var iesniegt, atrodoties Latvijas teritorijā. Dokumentu noformēšanas procedūras izmaksas ir mazākas, jo personām nav nepieciešams saņemt ieceļošanas vīzu, nav nepieciešams maksāt arī konsulāro nodevu par dokumentu pārsūtīšanu, ja dokumenti tiek iesniegti Latvijā. Vienlaikus jānorāda, ka vīzu liberalizācija nav palielinājusi viesstrādnieku plūsmu uz Latviju. Nodarbināto trešo valstu pilsoņu skaits ir palielinājies, bet tas saistīts ar valsts ekonomisko izaugsmi un nepietiekamu vietējā darbaspēka piedāvājumu. Vērtējot trešo valstu pilsoņu motivāciju ieceļot, jāsecina, ka tā ir atšķiras atkarībā no valsts. Gruzijas diasporas esamība Latvijā

²⁵ Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

²⁶ Izsniegto uzturēšanās atļauju skaits

²⁷ Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

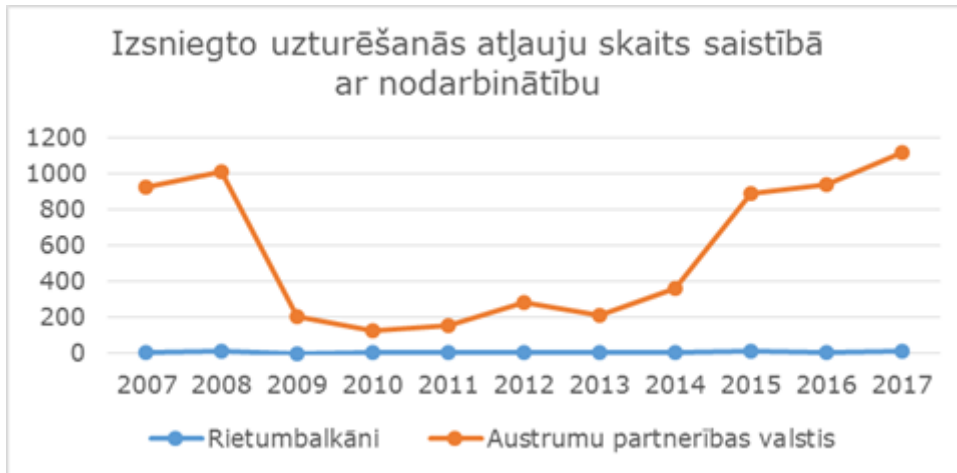
²⁸ Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

²⁹ Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

³⁰ Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

VĪZU LIBERALIZĀCIJAS IETEKME UZ MĒRĶA VALSTĪM

un kaimiņvalstīs ir Gruzijas pilsoņu ieceļošanas pievilksanas faktors, kas veicina viņu ieceļošanu Latvijā. Ukrainas un Moldovas pilsoņu ieceļošanu, kas saistīta ar darbu, diemžēl veicina vietējo uzņēmēju vēlme nodarbināt zemu apmaksātu darbaspēku bez nepieciešamajiem dokumentiem, tādējādi izvairoties no nodokļu nomaksas un sociālās aizsardzības nodrošināšanas darbiniekiem.

Latvijai notiek sadarbība ar trešajām valstīm, ar kurām izveidots vīzu liberalizācijas režīms, migrācijas jautājumos. Vienlaikus nevar apgalvot, ka šī sadarbība būtu palielinājusies vai uzlabojusies vīzu liberalizācijas ietekmē.³¹

Latvijā nav pētīta bezvīzu režīma ietekme uz Latvijas ekonomiku. No visām izpētes darbā iekļautajām valstīm Ukraina ir ieguldījusi visvairāk tiešās investīcijas Latvijas ekonomikā. Tiešo investīciju pieaugums ir bijis pakāpenisks jau no 2012. gada, un to nav ietekmējis bezvīzu režīms.³²

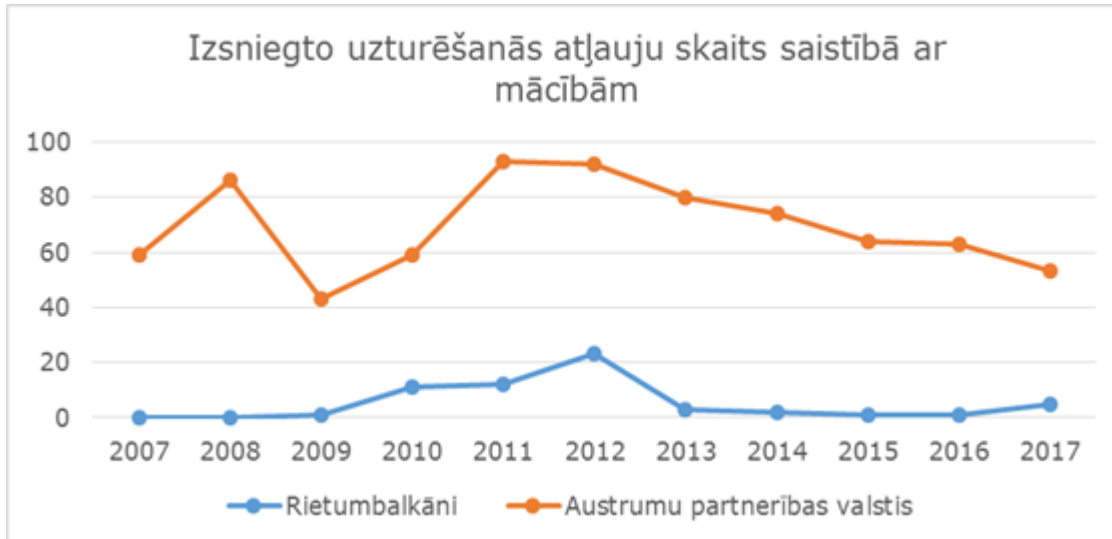
Kopš 2014. gada ir pieaudzis tūristu skaits no Ukrainas un nedaudz arī no Gruzijas, taču to nevar tieši skaidrot ar vīzu liberalizāciju, jo bezvīzu režīms sākās tikai 2017. gadā. Tendences par Rietumbalkānu valstu un Moldovas pilsoņiem nevar analizēt, jo nav pieejami dati par šo valstu tūristu skaitu.

Ārvalstu studentu skaits pēdējo gadu laikā ir palielinājies, bet ne no valstīm, uz kurām attiecas vīzu liberalizācija, līdz ar to var secināt, ka bezvīzu režīma noteikšana nav ietekmējusi ārvalstu studentu skaitu no Rietumbalkānu un Austrumu partnerības valstīm.³³

³¹ Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

³² Direct Investments data by country tables.- Available: <https://statdb.bank.lv/lb/Data.aspx?id=128>.

³³ Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

Izsniegto uzturēšanās atļauju skaits saistībā ar uzņēmējdarbību no Rietumbalkānu un Austrumu partnerības valstīm ir ļoti neliels, un tas nav palielinājies vīzu liberalizācijas rezultātā.³⁴ No Rietumbalkānu valstīm tikai Serbijas pilsoņiem ir aktīvi uzņēmumi Latvijā un to skaits bija neliels.³⁵ Taču ir jānorāda, ka kopš bezvīzu režīma stāšanās spēkā ir strauji palielinājies Latvijā aktīvo Moldovas uzņēmumu skaits no **156** 2014. gadā līdz **551** 2017. gadā³⁶. Ukrainas aktīvo uzņēmumu skaits 2018. gadā, arī pieaugs, jo 2018. gada pirmajos mēnešos bija aktīvi 1470, kamēr 2017. gadā – 1474 uzņēmumi.³⁷ Gruzijas aktīvo uzņēmumu skaits 2018. gadā, iespējams arī pieaugs, jo 2018. gada pirmajos mēnešos bija aktīvi 105, kamēr 2017. gadā – 107 uzņēmumi.³⁸

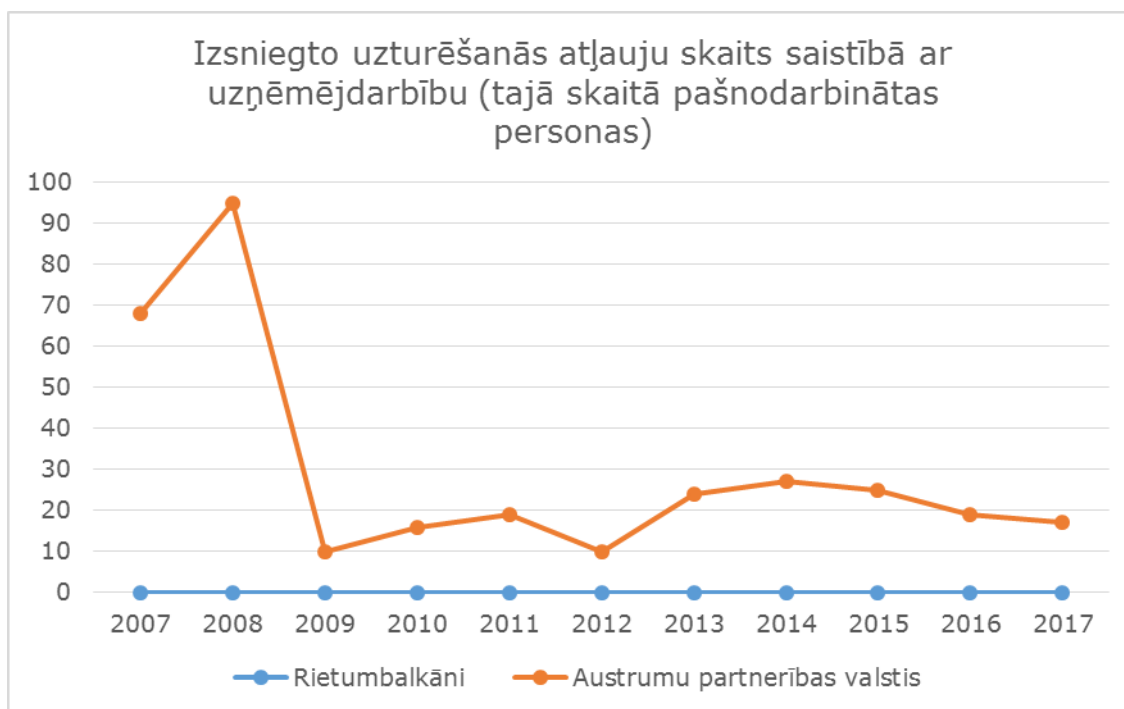
³⁴ Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

³⁵ Latvijas ekonomiskā sadarbība ar Serbiju, Kopsavilkums par ārējo tirdzniecību un investīcijām.- Pieejams: http://eksports.liaa.gov.lv/files/liaa_export/attachments/2018.03_lv_serbija_ekon_sad.pdf.

³⁶ Latvijas ekonomiskā sadarbība ar Moldovu, Kopsavilkums par ārējo tirdzniecību un investīcijām Pieejams: http://eksports.liaa.gov.lv/files/liaa_export/attachments/2018.03_lv_moldova_ekon_sad.pdf.

³⁷ Latvijas ekonomiskā sadarbība ar Ukrainu, Kopsavilkums par ārējo tirdzniecību un investīcijām.- Pieejams: http://eksports.liaa.gov.lv/files/liaa_export/attachments/2018.03_lv_ukraina_ekon_sad.pdf.

³⁸ Latvijas ekonomiskā sadarbība ar Gruziju, Kopsavilkums par ārējo tirdzniecību un investīcijām.- Pieejams: http://eksports.liaa.gov.lv/files/liaa_export/attachments/2018.03_lv_gruzija_ekon_sad.pdf.

2.1. Savstarpējās preču tirdzniecības apjoma izmaiņas

Atbildīgās institūcijas nav pētījušas tirdzniecības apjoma izmaiņas saistībā ar bezvīzu režīma ieviešanu. Taču preču plūsmas statistika liecina, ka no Rietumbalkānu valstīm pieaugums bija vērojams no **Bosnijas un Hercegovinas** un **Bijušās Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikas**.

Galvenās Latvijas eksporta preces uz Bosniju un Hercegovinu: akmens, ģipša, cementa, stikla, keramikas izstrādājumi; ķīmiskās rūpniecības un tās sakaru nozares produkcija; mašīnas un mehānismi; elektriskās iekārtas.

Galvenās Latvijas importa preces no Bosnijas un Hercegovinas: koksne un tās izstrādājumi; mašīnas un mehānismi; elektriskās iekārtas; metāli un to izstrādājumi.³⁹

Galvenās Latvijas eksporta preces uz Bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku: pārtikas preces⁴⁰, plastmasas un tekstila izstrādājumi.

Galvenās Latvijas importa preces no Bijušās Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikas: pārtikas preces, apģērbs un tekstilmateriāli, metāla materiāli, mašīnas un mehānismi.⁴¹

Preču plūsmas statistika Austrumu partnerības valstu grupā liecina, ka pieaugums bija vērojams no **Moldovas** un **Gruzijas**.

Latvijas galvenās eksporta preču grupas uz Moldovu ir ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozares produkcija⁴², pārtikas rūpniecības produkti⁴³, mašīnas un mehānismi, elektriskās iekārtas⁴⁴; dzīvnieki un lopkopības produkcija⁴⁵. Latvijas galvenās importa preču

³⁹Latvijas Republikas un Bosnijas un Hercegovinas divpusējās attiecības.-Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/arpolitika/divpusejas-attiecibas/latvijas-un-bosnijas-un-hercegovinas-attiecibas>.

⁴⁰Zivis un zivju konservi, dārzeņi

⁴¹Datu avots: Centrālā statistikas pārvalde.

⁴²medikamenti

⁴³zivju konservi

⁴⁴monitori

⁴⁵siers un biezpiens

VĪZU LIBERALIZĀCIJAS IETEKME UZ MĒRĶA VALSTĪM

grupas no Moldovas ir pārtikas rūpniecības produkti⁴⁶, augu valsts produkti⁴⁷, mašīnas un mehānismi, elektriskās iekārtas^{48, 49}

Latvijas galvenās eksporta preču grupas uz Gruziju bija: pārtikas rūpniecības produkti⁵⁰; ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozares produkcija⁵¹; mašīnas un mehānismi, elektriskās iekārtas^{52, 53}

Galvenās importa preču grupas no Gruzijas bija: pārtikas rūpniecības produkti (74,22%; galvenokārt vīns un stiprie alkoholiskie dzērieni); augu valsts produkti (24,29%; galvenokārt dārzeņi, rieksti un garšvielas).

⁴⁶ vīns

⁴⁷ svaigas vai žāvētas vīnogas

⁴⁸ vadi

⁴⁹ Latvijas Republikas un Moldovas Republikas divpusējās attiecības.- Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/arpolitika/divpusejas-attiecibas/latvijas-un-moldovas-attiecibas#ekonomika>

⁵⁰ alkohols, zivju konservi

⁵¹ medikamenti, smaržas

⁵² galvenokārt mikrofonu, telefonu aparāti

⁵³ Latvijas Republikas un Gruzijas divpusējās attiecības.- Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/arpolitika/divpusejas-attiecibas/latvijas-un-gruzijas-attiecibas#ekonomika>.

Tabula 2.1. Preču plūsma starp Latviju un bezvīzu valstīm

Rādītājs	2007-2017 (Dati norādīti tūkstošos EUR)											Papildu informācija	
	2007	2008	*2009	*2010	2011	2012	2013	*2014	2015	2016	*2017		
Kopējais preču tirdzniecības apgrozījums													Datu avots: Centrālā statistikas pārvalde
Bijusī Dienvidslāvijas Republika Maķedonija	671	1130	925	2146	2314	2852	2736	4115	7861	3677	NI		
Melnkalne	NI	36	NI	NI	13	4	NI	104	234	177	NI		
Serbija	11568	5720	4563	5096	6029	5417	7300	9150	8443	8806	NI		
Albānija	NI	103	518	326	480	483	501	842	1363	1349	NI		
Bosnija un Hercegovina	514	731	NI	737	673	1225	1225	3938	3964	3755	NI		
Moldova	11717	11273	7908	9321	11928	14886	16820	21453	20503	18965	NI		
Gruzija	8406	10213	11898	11765	14464	16159	22448	15947	19903	35273	NI		
Ukraina	195870	192132	134823	168170	213429	369922	221223	185631	166852	199870	NI		
Kopā	228746	221338	160635	197561	249317	410948	272253	241180	229123	235143	NI		

2. 2. STATISTIKA

Tabula 2.2.1. Kopējais viesu no bezvīzu valstīm skaits, kuri uzturas viesnīcās un citās izmitināšanas iestādēs

Rādītājs	2007-2017											Papildu informācija	
	2007	2008	*2009	*2010	2011	2012	2013	*2014	2015	2016	*2017		
Kopējais viesu skaits no bezvīzu valstīm, kas uzturas viesnīcās un citās izmitināšanas iestādēs													Avots: Centrālā statistikas pārvalde ⁵⁴ Dati par Rietumbalkānu valstu un Moldovas pilsoņiem nav pieejami, jo viņu skaits ir pārāk mazs.
Bijusī Dienvidslāvijas Republika Maķedonija	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI		
Melnkalne	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI		
Serbija	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI		
Albānija	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI		
Bosnija un Hercegovina	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI		
Moldova	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI		
Gruzija	523	909	1 169	1 172	1 491	1 481	1 864	2 213	2 961	2 703	3 079		
Ukraina	10 707	11 314	7 667	9 479	12 746	13 015	16 155	21 396	24 919	29 479	29 571		
Kopā	11 230	12 223	8 836	10 651	14 237	14 496	18 019	23 609	27 880	32 182	32 650		
Kopējais visu viesu skaits, kas uzturas viesnīcās un citās izmitināšanas iestādēs	844 828	944 690	753 875	877 774	1 063 294	1 096 274	1 249 814	1 431 038	1 474 765	1 573 632	1 778 973		

⁵⁴ TUG02. Viesnīcās un citās tūristu mītnēs apkalpoto personu sadalījums pa valstīm. -Pieejams: http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/transp/transp__ikgad__turisms/TU0020.px/?rxid=562c2205-ba57-4130-b63a-6991f49ab6fe.

Tabula 2.2.3. Kopējais pirmreizējo uzturēšanās atļauju skaits, kas izsniegts bezvīzu režīma valstu pilsoņiem saistībā ar nodarbinātību ⁵⁵

Rādītājs	2007-2017											Papildu informācija
	2007	2008	*2009	*2010	2011	2012	2013	*2014	2015	2016	*2017	
Kopējais pirmreizējo uzturēšanās atļauju skaits, kas izsniegts bezvīzu režīma valstu pilsoņiem saistībā ar nodarbinātību												
Bijusī Dienvidslāvijas Republika Maķedonija Melnkalne Serbija Albānija Bosnija un Hercegovina	7	9	1	4	2	7	6	7	9	3	10	2007. un 2017. gadu datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde; 2008.-2016.: EUROSTAT. Mazo skaitlisko rādītāju dēļ, saskaņā ar Regulu (2016/679) par fizisko personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un apriti, lai statistikas datus nesaistītu ar konkrētu fizisko personu, Rietumbalkānu valstis šajā tabulā ir apvienotas.
Moldova	450	335	11	1	0	3	1	31	15	5	14	
Gruzija	31	30	5	11	15	10	20	7	7	14	16	
Ukraina	441	643	188	116	142	272	189	325	870	920	1086	
Kopā	929	1017	205	132	159	292	216	370	901	942	1126	
Kopējais pirmreizējo uzturēšanās atļauju skaits, kas izsniegts saistībā ar nodarbinātību	1648	1823	464	397	519	767	793	971	1639	1736	2158	2007. un 2017. gadu datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde; 2008.-2016.: EUROSTAT.

⁵⁵ Eurostat: Pirmreizēji izsniegto uzturēšanās atļauju skaits pēc iemesla, ES-28, 2008-2016 [migr_resfirst]

Tabula 2.2.4. Kopējais bezvīzu režīma valstu pilsoņiem izsniegto pirmreizējo uzturēšanās atļauju skaits saistībā ar mācībām⁵⁶

Rādītājs	2007-2017											Papildu informācija	
	2007	2008	*2009	*2010	2011	2012	2013	*2014	2015	2016	*2017		
Kopējais bezvīzu režīma valstu pilsoņiem izsniegto pirmreizējo uzturēšanās atļauju skaits saistībā ar mācībām													2007. un 2017. g. datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde; 2008.-2016.: EUROSTAT. Mazo skaitlisko rādītāju dēļ, saskaņā ar Regulu (2016/679) par fizisko personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un apriti, lai statistikas datus nesaistītu ar konkrētu fizisko personu, Rietumbalkānu valstis šajā tabulā ir apvienotas.
Bijusī Dienvidslāvijas Republika Maķedonija Meinlande Serbija Albānija Bosnija un Hercegovina	0	0	1	11	12	23	3	2	1	1	5		
Moldova	4	1	2	1	13	7	9	4	2	1	3		
Gruzija	53	78	31	39	56	41	35	20	17	13	12		
Ukraina	2	7	10	19	24	44	36	50	45	49	38		
Kopā	59	86	44	70	105	115	83	76	65	64	58		
Kopējais ar mācībām saistīto izsniegto uzturēšanās atļauju skaits	221	2853	3233	3735	5031	6298	5538	6350	7063	5770	1603		

⁵⁶ Eurostat: Pirmreizēji izsniegto uzturēšanās atļauju skaits pēc iemesla, ES-28, 2008-2016 [migr_resfirst]

Tabula 2.2.5. Kopējais pirmreizējo uzturēšanās atļauju skaits, kas izsniegts uzņēmējiem (tostarp pašnodarbinātām personām) no bezvīzu režīma valstīm

Rādītājs	2007-2017											Papildu informācija	
	2007	2008	*2009	*2010	2011	2012	2013	*2014	2015	2016	*2017		
Kopējais pirmreizējo uzturēšanās atļauju skaits, kas izsniegts uzņēmējiem (tostarp pašnodarbinātām personām) no bezvīzu režīma valstīm													
Bijusī Dienvidslāvijas Republika Maķedonija Melnkalne Serbija Albānija Bosnija un Hercegovina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde Mazo skaitlisko rādītāju dēļ, saskaņā ar Regulu (2016/679) par fizisko personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un apriti, lai statistikas datus nesaistītu ar konkrētu fizisko personu, Rietumbalkānu un Austrumu partnerības valstis šajā tabulā ir apvienotas. 2007. un 2008. gada dati ietver gan uzņēmējus, gan viņu ģimenes locekļus. Šajos gados uzturēšanās atļauju skaits, kas izsniegts saistībā ar uzņēmējdarbību Moldovas un Ukrainas pilsoņiem ir līdzīgs, savukārt Gruzijas pilsoņiem izsniegto uzturēšanās atļauju skaits ir ļoti neliels.
Moldova Gruzija Ukraina	68	95	10	16	19	10	24	27	25	19	17		
Kopā	68	95	10	16	19	10	24	26	25	19	17		
Kopējais pirmreizējo uzturēšanās atļauju skaits, kas izsniegts uzņēmējiem (tostarp pašnodarbinātām personām) no trešajām valstīm.	310	331	81	117	101	131	317	290	155	119	103		

3. VĪZU LIBERALIZĀCIJAS IEVIEŠANAS IZAIČINĀJUMI LATVIJĀ

Robežšķērsošanas plūsmas palielinājumam Latvijā ir vispārēja tendence, kas nav saistīta ar vīzu liberalizāciju.

Attiecībā uz Rietumbalkānu valstīm, statistikas dati liecina, ka Latvija nav šo valstu pilsoņu ceļošanas mērķa valsts un iebraucēju skaits saglabājas nemainīgi zems. Līdz ar to Rietumbalkānu valstu pilsoņu ieceļošana nav radījusi uzturēšanās un tranzīta ļaunprātīgas izmantošanas riskus Latvijā.

Savukārt šādus pārkāpumus Valsts robežsardze ir konstatējusi no Moldovas, Ukrainas un Gruzijas pilsoņu puses, norādot uz šādām būtiskākajām tendencēm, kas sākušās pēc vīzu liberalizācijas ieviešanas:

1. **Nepatīess ieceļošanas mērķis** - galvenā problēma, ar kuru Latvija saskaras, ir vīzu liberalizācijas ļaunprātīga izmantošana: atsevišķi Ukrainas, Moldovas un Gruzijas pilsoņi, šķērsojot ārējo un iekšējo Eiropas Savienības robežu, norāda nepatīesu ieceļošanas mērķi.
2. **Nelikumīgas nodarbinātības tendence** - Ukrainas un Moldovas pilsoņi ieceļo Latvijā kā tūristi, bet pēc ieceļošanas - sāk nelikumīgi strādāt, nesāņemot atbilstošas tiesības uz nodarbinātību. Bezvīzu nosacījumi paredz, ka persona bez vīzas vai uzturēšanās atļaujas var ieceļot un uzturēties Latvijā līdz 90 dienām. Stājoties darba attiecībās bez nepieciešamiem dokumentiem, Ukrainas pilsoņi šos nosacījumus pārkāpj. Tā 2016. gadā 15 Ukrainas pilsoņi pārkāpa darba nosacījumus Latvijā, bet 2017. gadā - 39. Ņemot vērā to, ka bezvīzu režīms ar Ukrainu⁵⁷ tika ieviests salīdzinoši nesen, patiesā tendence būs redzama tikai statistikas pārskatā par 2018. gadu.
3. **Nepietiekama informētība par bezvīzu režīma nosacījumiem**, piemēram, vairāki Ukrainas pilsoņi uzskatīja, ka iepriekšējā uzturēšanās Šengenas valstu teritorijā ar vīzu netiek ieskaitīta kopējā atļautajā uzturēšanās termiņā, un pēc bezvīzu režīma ieviešanas atļautais 90 dienu sešu mēnešu laikā uzturēšanās termiņš sākas no jauna. Šādos gadījumos tika konstatēts uzturēšanās nosacījumu pārkāpums un noformēts administratīvā pārkāpuma protokols.
4. **Patvēruma pieprasīšana** - atsevišķi Gruzijas pilsoņi ļaunprātīgi izmantojuši tranzīta procedūru, lai nokļūtu uz citu Eiropas Savienības vai Šengenas zonas valsti ar mērķi prasīt patvērumu.
5. **Nelikumīgās migrācijas atbalstīšana**⁵⁸ - 2016. gadā tika aizturētas 3 personas no vīzu liberalizācijas valstīm par nelikumīgas migrācijas atbalstīšanu. Kopā 2016. gadā tika aizturēti 52 nelikumīgās imigrācijas atbalstītāji, bet 2017. gadā - 15. Latvijā par nelikumīgās imigrācijas atbalstīšanu pārsvarā tiek aizturētas Krievijas Federācijas (Čečenijas izcelsmes), Latvijas un Igaunijas pilsoņi.⁵⁹ 2017. gadā nelikumīgās imigrācijas atbalstīšanas tendence ir samazinājusies, pateicoties grozījumiem Latvijas Krimināllikumā⁶⁰, Baltkrievijas krimināllikumā, kā arī kopējām operācijām un sadarbībai ar Krievijas Robežsardzes dienestu. 2017. gadā tika novērota nelikumīgās imigrācijas atbalstītāju darbības novirze uz akcīzes preču nelikumīgu pārvietošanu

⁵⁷ starp Ukrainu (no 2017. gada 11. jūnija) no vienas puses un ES no otras puses.

⁵⁸ Nelikumīgās migrācijas atbalstītāji palīdz nelikumīgajam migrantam, kuram var būt Šengenas informācijas sistēmas ieceļošanas liegums vai Latvijas nacionālais ieceļošanas liegums, šķērsojot valsts robežas gan ārpus robežšķērsošanas vietām, gan arī robežšķērsošanas vietās (izmantojot viltotu vai citai personai piederošu dokumentu). Šāda rīcība rada apdraudējumu valstij un tās robežas drošībai.

⁵⁹ Avots: Valsts robežsardze.

⁶⁰ Krimināllikums.- Latvijas Vēstnesis, Nr199/200, 08.07.1998. - [stājās spēkā 01.04.1999.]

VĪZU LIBERALIZĀCIJAS IETEKME UZ MĒRĶA VALSTĪM

(kontrabandu) un nelikumīgo imigrāciju kā tādu. Personas, kas pārvadā nelikumīgos imigrantus, galvenokārt ir kādas organizētās noziedzīgas grupas sastāvdaļa. Galvenā problēma saistībā ar nelikumīgās imigrācijas atbalstīšanas apkarošanu ir saistīta ar tās darbības organizēšanu, kas apgrūtina tās koordinatora un organizētāja identificēšanu. Organizētā noziedzīgā grupa sastāv no vairākām daļām. Vienas nelikumīgo imigrantu grupas pārvadāšanā noteiktajos maršruta posmos ir iesaistīti dažādi atbalstītāji. Katrā organizētajā noziedzīgajā grupā iesaistītie pārvadātāji pārziņa tikai savu lomu pārvadāšanas procesā. Pārsvarā gadījumu, nepazīst pārējos dalībniekus. Veicot pārvadātāja aizturēšanu, gandrīz nav iespējams identificēt citas pārvadāšanas procesā iesaistītās personas. Nav pieejama informācija par to personu pilsonību, kuras ir nelikumīgi pārvietotas pār valsts robežai un, kuru pārvadātājiem par to tiesa ir piespriedusi sodu.

Pieaugot pārkāpumu skaitam, Valsts robežsardzei palielinās administratīvais slogs visos gadījumos, kad personai tika liegts ieceļot valstī, kā arī gadījumos, kad tiek pārkāpti uzturēšanās un nodarbinātības nosacījumi, un veicot personu uzturēšanās nosacījumu kontroli.

Saskaņā ar Drošības policijas publiskajos pārskatos ietverto informāciju pagaidām incidenti, kas būtu saistīti ar bezvīzu režīma ieviešanu starp Eiropas Savienības un pētījumā minētajām valstīm valsts drošības jomā nav identificēti. Taču, ņemot vērā esošo politisko situāciju un pastāvošo militāro konfliktu Ukrainas austrumos, tiek prognozēts augsta līmeņa organizētās nelegālās imigrācijas risks. "Latvijas valsts robežas drošības apdraudējuma analīzē par 2018. gadu" Valsts robežsardze prognozē, ka pieaugs ļaunprātīga bezvīzu režīma izmantošana no Gruzijas, Ukrainas un Moldovas.

3.2. STATISTIKA

Tabula 3.2.1. Kopējais bezvīzu režīma valstu pilsoņu skaits, kuriem atteikta ieceļošana pie ārējām robežām ⁶¹

Rādītājs	2007-2017											Papildu informācija
	2007	2008	*2009	*2010	2011	2012	2013	*2014	2015	2016	*2017	
Kopējais bezvīzu režīma valstu pilsoņu skaits, kuriem atteikta ieceļošana pie ārējām robežām												
Bijusī Dienvidslāvijas Republika Maķedonija Melnkalne Serbija Albānija Bosnija un Hercegovina	17	10	5	0	15	0	0	0	5	5	10	2008 - 2016 – datu avots: EUROSTAT 2007; 2017 – datu avots: Valsts robežsardze. Mazo skaitlisko rādītāju dēļ, saskaņā ar Regulu (2016/679) par fizisko personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un apriti, lai statistikas datus nesaistītu ar konkrētu fizisko personu, Rietumbalkānu valstīs šajā tabulā ir apvienotas
Moldova	23	25	15	5	20	25	35	15	25	30	85	
Gruzija	7	5	10	20	80	215	320	960	145	25	49	
Ukraina	87	85	30	25	45	70	65	50	70	55	198	
Kopā	130	125	60	50	160	310	420	1025	245	115	342	
Kopējais trešo valstu pilsoņu skaits, kuriem atteikta ieceļošana pie ārējām robežām	1232	875	670	815	1230	1820	2050	2050	875	800	1063	

⁶¹ Eurostat: Trešo valstu pilsoņi, kuriem atteikta ieceļošana pie ārējām robežām - gada dati (noapaļoti) [migr_eirfs]

Tabula 3.2.2. Kopējais izbraukšanas rīkojumu skaits, kas izsniegti pilsoņiem no bezvīzu režīma valstīm⁶²

Rādītājs	2007-2017											Papildu informācija	
	2007	2008	*2009	*2010	2011	2012	2013	*2014	2015	2016	*2017		
Kopējais izbraukšanas rīkojumu skaits, kas izsniegti pilsoņiem no bezvīzu režīma valstīm													
Bijusī Dienvidslāvijas Republika Maķedonija Melnkalne Serbija Albānija Bosnija un Hercegovina	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Datu avots: 2017. g. Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, 2008.-2017. g. EUROSTAT. Mazo skaitlisko rādītāju dēļ, saskaņā ar Regulu (2016/679) par fizisko personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un apriti, lai statistikas datus nesaistītu ar konkrētu fizisko personu, Rietumbalkānu valstīs šajā tabulā ir apvienotas.
Moldova	54	20	30	5	10	25	30	10	10	15	15		
Gruzija	10	15	10	15	80	150	110	105	35	30	10		
Ukraina	51	55	20	20	140	305	285	220	220	265	225		
Kopā	116	90	60	40	230	480	425	335	265	310	250		
Kopējais izbraukšanas rīkojumu skaits, kas izsniegti trešo valstu pilsoņiem	236	265	220	210	1060	2070	2080	1555	1190	1450	1350		

⁶² Eurostat: trešo valstu pilsoņi, kuriem ir izsniegti izraidīšanas rīkojumi - gada dati (noapaļoti) [migr_eiord]

Tabula 3.2.3. Kopējais bezvīzu režīma valstu pilsoņu brīvprātīgās atgriešanās (visu veidu) skaits

Rādītājs	2007-2017											Papildu informācija	
	2007	2008	*2009	*2010	2011	2012	2013	*2014	2015	2016	*2017		
Kopējais bezvīzu režīma valstu pilsoņu brīvprātīgās atgriešanās (visu veidu) skaits													<p>Datu avots: 2007.-2010. g. Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, 2011.-2017. g. EUROSTAT. Mazo skaitlisko rādītāju dēļ, saskaņā ar Regulu (2016/679) par fizisko personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un apriti, lai statistikas datus nesaisītu ar konkrētu fizisko personu, Rietumbalkānu un Austrumu partnerības valstis šajā tabulā ir apvienotas. Skaitliski lielāko īpatsvaru veido Ukrainas pilsoņi, kam seko Gruzijas pilsoņi.</p>
Bijusī Dienvidslāvijas Republika Maķedonija Melnkalne Serbija Albānija Bosnija un Hercegovina	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Moldova Gruzija Ukraina	33	27	19	22	0	0	0	330	230	290	240		
Kopā	34	27	19	22	0	0	0	330	230	290	240		
Kopējais brīvprātīgo atgriešanās (visu veidu) skaits - visi trešo valstu pilsoņi	78	56	67	101	N/I	N/I	N/I	1460	695	1040	1100		

Tabula 3.2.4. Kopējais bezvīzu režīma valstu pilsoņu piespiedu izraidīšanu skaits

Rādītājs	2007-2017											Papildu informācija	
	2007	2008	*2009	*2010	2011	2012	2013	*2014	2015	2016	*2017		
Kopējais bezvīzu režīma valstu pilsoņu piespiedu izraidīšanu skaits													

Latvijas ziņojums izpētes darbam
VĪZU LIBERALIZĀCIJAS IETEKME UZ MĒRĶA VALSTĪM

Bijusī Dienvidslāvijas Republika Maķedonija Melnkalne Serbija Albānija Bosnija un Hercegovina	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Mazo skaitlisko rādītāju dēļ, saskaņā ar Regulu (2016/679) par fizisko personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un apriti, lai statistikas datus nesaisītu ar konkrētu fizisko personu, Rietumbalkānu un Austrumu partnerības valstis šajā tabulā ir apvienotas. Pēc bezvīzu režīma ieviešanas ir būtiski samazinājies izraidāmo Moldovas pilsoņu skaits. Par Ukrainas un Gruzijas pilsoņiem datu par bezvīzu režīma ietekmi uz šo rādītāju vēl nav.
Moldova Gruzija Ukraina	82	63	42	19	15	22	7	11	11	12	4	
Kopā	82	63	42	19	15	23	7	11	11	12	4	
Kopējais piespiedu izraidīšanu skaits – visu trešo valstu pilsoņi⁶³	155	197	151	105	52	67	32	109	480	426	187	

Tabula 3.2.5. Kopējais nelikumīgi nodarbināto bezvīzu valstu pilsoņu skaits

Rādītājs	2007-2017											Papildu informācija
	2007	2008	*2009	*2010	2011	2012	2013	*2014	2015	2016	*2017	
Bijusī Dienvidslāvijas Republika Maķedonija Melnkalne Serbija Albānija Bosnija un Hercegovina	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2	Datu avots: Valsts robezsardze. Mazo skaitlisko rādītāju dēļ, saskaņā ar Regulu (2016/679) par fizisko personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un apriti, lai statistikas datus nesaisītu ar konkrētu fizisko personu, Rietumbalkānu šajā tabulā ir apvienotas. Nelikumīgās nodarbinātības joma Rietumbalkānu

⁶³ Apkopo visu piespiedu izraidīšanas gadījumu skaitu, lai aprēķinātu daļu no kopējā piespiedu izraidīšanu skaita.

Latvijas ziņojums izpētes darbam
VĪZU LIBERALIZĀCIJAS IETEKME UZ MĒRĶA VALSTĪM

												valstu pilsoņiem: sports.
Moldova Gruzija Ukraina	43	74	4	2	5	17	52	9	45	32	43	Datu avots: Valsts robežsardze. Datu avots: Valsts robežsardze. Mazo skaitlisko rādītāju dēļ, saskaņā ar Regulu (2016/679) par fizisko personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un apriti, lai statistikas datus nesaisītu ar konkrētu fizisko personu, Austrumu partnerības valstīs šajā tabulā ir apvienotas. Trešo valstu pilsoņi tiek nelikumīgi nodarbināti lopkopībā, celtniecībā, loģistikā, sportā, autotransportā, rūpniecībā.
Kopā	43	74	4	2	5	17	52	10	45	33	45	Datu avots: Valsts robežsardze
Kopējais nelikumīgi nodarbināto trešo valstu pilsoņu skaits	102	174	27	20	42	71	147	50	70	64	68	Datu avots: Valsts robežsardze

Tabula 3.2.6. Kopējais identificēto neatļautas ieceļošanas, tranzīta un uzturēšanās atbalstītāju skaits no bezvīzu valstīm (galīgie tiesas spriedumi)

Rādītājs	2007-2017											Papildu informācija
	2007	2008	*2009	*2010	2011	2012	2013	*2014	2015	2016	*2017	
Kopējais identificēto neatļautas ieceļošanas, tranzīta un uzturēšanās atbalstītāju skaits no bezvīzu valstīm (galīgie tiesas spriedumi)												
Bijusī Dienvidslāvijas Republika Maķedonija Melnkalne Serbija Albānija Bosnija un Hercegovina Moldova Gruzija Ukraina	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	Tiesas spriedumu uzskaitē pēc pilsonības netiek veikta.
Kopā	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	NI	
Kopējais identificēto neatļautas ieceļošanas, tranzīta un uzturēšanās atbalstītāju skaits no visām valstīm (galīgie tiesas spriedumi)	2	8	7	0	4	5	1	6	33	30	NI	Datu avots: Tiesu administrācija. Tiesas spriedumu uzskaitē pēc pilsonības netiek veikta.

Identificētie (aizturētie) nelikumīgās ieceļošanas, tranzīta un uzturēšanās atbalstītāji no Eiropas Savienības dalībvalstīm - 5 biežāk konstatētās atbalstītāju izcelsmes valstis:

- 2007 - 0
- 2008 - Latvija, Vācija
- 2009 - Latvija
- 2010 - 0
- 2011 - Latvija, Francija
- 2012 - 0

2013 - 0

2014 – Latvija, Igaunija, Polija

2015 – Latvija, Lietuva, Igaunija, Polija, Itālija

2016 – Latvija, Lietuva, Igaunija

2017 – Latvija, Igaunija

Identificēto (aizturēto) nelikumīgās ieceļošanas, tranzīta un uzturēšanās atbalstītāji no bezvīzu režīma valstīm⁶⁴:

2007 - 0

2008 - 0

2009 - Ukraina

2010 - 0

2011 - Gruzija

2012 - 0

2013 - 0

2014 - 0

2015 - Albānija

2016 – Ukraina, Moldova

2017 - 0

⁶⁴ Avots: Valsts robežsardze.

Tabula 3.2.7. Kopējais konstatēto bezvīzu režīma valstu pilsoņu skaits, kas nelikumīgi uzturējās Latvijā⁶⁵

Rādītājs	2007-2017											Papildu informācija	
	2007	2008	*2009	*2010	2011	2012	2013	*2014	2015	2016	*2017		
Total number of nationals found to be illegally present from the visa-free countries													
Bijusī Dienvidslāvijas Republika Maķedonija Melnskalne Serbija Albānija Bosnija un Hercegovina	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	1	Datu avots: Valsts robežsardze. Mazo skaitlisko rādītāju dēļ, saskaņā ar Regulu (2016/679) par fizisko personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un apriti, lai statistikas datus nesaistītu ar konkrētu fizisko personu, Rietumbalkānu valstis šajā tabulā ir apvienotas.	
Moldova Gruzija Ukraina	161	80	65	15	25	76	87	70	34	21	17	Datu avots: Valsts robežsardze. Mazo skaitlisko rādītāju dēļ, saskaņā ar Regulu (2016/679) par fizisko personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un apriti, lai statistikas datus nesaistītu ar konkrētu fizisko personu, Austrumu partnerības valstis šajā tabulā ir apvienotas. Pēc bezvīzu režīma ieviešanas konstatēto Moldovas pilsoņu skaits, kas nelikumīgi uzturējās Latvijā, ievērojami samazinājās.	
Kopā	161	80	65	15	25	79	87	70	34	21	18	Datu avots: Valsts robežsardze	
Kopējais konstatēto trešo valstu pilsoņu skaits, kuri nelikumīgi uzturējās Latvijā	433	310	245	195	130	206	175	263	743	671	407	Datu avots: Valsts robežsardze	

⁶⁵ Eurostat: Third-country nationals found to be illegally present - gada dati (noapaļoti) [migr_eipre]

Tabula 3.2.8. Kopējais bezvīzu režīma valstu pilsoņu skaits, kas pārsniedza atļauto uzturēšanās termiņu⁶⁶

Rādītājs	2007-2017											Papildu informācija
	2007	2008	*2009	*2010	2011	2012	2013	*2014	2015	2016	*2017	
Kopējais bezvīzu režīma valstu pilsoņu skaits, kas pārsniedz atļauto uzturēšanās termiņu												
Bijusī Dienvidslāvijas Republika Maķedonija Melnkalne Serbija Albānija Bosnija un Hercegovina	0	1	4	1	1	0	1	1	1	4	0	Datu avots: Valsts robežsardze. Mazo skaitlisko rādītāju dēļ, saskaņā ar Regulu (2016/679) par fizisko personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un apriti, lai statistikas datus nesaistītu ar konkrētu fizisko personu, Rietumbalkānu valstis šajā tabulā ir apvienotas.
Moldova	75	50	40	9	19	19	40	16	23	12	10	
Gruzija	5	16	202	126	74	58	42	28	30	20	9	
Ukraina	72	101	129	145	236	282	366	275	330	198	207	
Kopā	152	167	375	281	330	359	449	320	393	234	226	Datu avots: Valsts robežsardze
Kopējais trešo valstu pilsoņu skaits, kas pārsniedz atļauto uzturēšanās termiņu	430	808	1663	2196	2157	1989	2576	1910	1964	912	1101	Datu avots: Valsts robežsardze

⁶⁶ Also see Eurostat: Third-country nationals found to be illegally present - annual data (rounded) [migr_eipre]

4. PASĀKUMI ĻAUNPRĀTĪGAS BEZVĪZU REŽĪMA IZMANTOŠANAS NOVĒRŠANAI LATVIJĀ

Pasākumi cilvēku tirdzniecības un migrantu kontrabandas apkarošanai

Ņemot vērā to, ka nereti cilvēku tirdzniecība tiek slēpta ar cita noziedzīga nodarījuma izdarīšanu (piemēram, apsoltjums personai pārvietot viņu nelikumīgi pāri valsts robežai vai sniegt atbalstu nokļūšanai noteiktā valstī var būt tikai daļa no patiesā nodoma, bet īstais nolūks ir šo personu izmantot kā cilvēku tirdzniecības upuri), Valsts robežsardze veic pasākumus šādu gadījumu atklāšanai un novēršanai.

Personas, kas šķērso ārējo robežu, lai ieceļotu Latvijā vai izceļotu no tās, tiek intervētas un pārbaudītas robežšķērsošanas vietās. Gadījumos, ja persona nevar uzrādīt derīgus ceļošanas dokumentus, derīgu vīzu vai uzturēšanās atļauju vai arī nevar pamatot ieceļošanas mērķi un apstākļus, tai tiek liegta ieceļošana Latvijā.

Papildus ieceļošanas mērķa un pamatojuma pārbaudei, Valsts robežsardzes amatpersonas aizdomu gadījumā pārliecinās, vai trešās valsts pilsonim ir pietiekami finanšu līdzekļi, lai uzturētos Latvijā vai citā Šengenas līguma dalībvalstī, kā arī pārliecinās, ka trešās valsts pilsonis izceļos no Šengenas dalībvalstu teritorijas, nepārkāpjot ieceļošanas, uzturēšanās un tranzīta nosacījumus.

Valsts robežsardzes struktūrvienību amatpersonas regulāri veic personu profilēšanu lidostās, ostās, autoostās un dzelzceļa stacijās un pārbaudes uz tranzīta ceļiem. Iekšējo robežu tuvumā Valsts robežsardzes struktūrvienības imigrācijas kontroles ietvaros izvēles kārtībā, balstoties uz riska analīzi un operatīvo informāciju, pārbauda personas un transportlīdzekļus.

Gadījumā, ja rodas aizdomas, ka ārzemnieks varētu būt cilvēku tirdzniecības upuris, Valsts robežsardzes amatpersona informē par šo faktu Valsts policiju, kura savas kompetences ietvaros veic nepieciešamās darbības, lai iespējamā cietusī persona tiktu juridiski identificēta un varētu saņemt likumā noteikto aizsardzību un palīdzību.

Pasākumi neatļautas ieceļošanas, tranzīta un uzturēšanās atbalstītāju īstenoto pasākumu apkarošanai

Lai novērstu neatļautas ieceļošanas, tranzīta un uzturēšanās atbalstītāju darbības, atkarībā no katras situācijas, var tikt uzsākta vai nu administratīvā lietvedība, vai lietvedība kriminālprocesa ietvaros. 2016. gada 7. aprīlī stājās spēkā grozījumi Krimināllikuma 285.pantā, kas paredz atbildību par personas nelikumīgu pārvietošanu pāri valsts robežai un 285.¹ pantā, kas paredz atbildību par nodrošināšanu ar iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijā. Grozījumi palielināja soda sankcijas. Tā 2016. gadā par nelikumīgās imigrācijas atbalstīšanu tika aizturētas 52 personas, bet 2017. gadā – tikai 15.

Konstatēto personu skaits un prognozes neliecina par nepieciešamību ieviest īpašas procedūras, lai mazinātu nelikumīgo migrantu skaitu valstī.

Valsts robežsardze īstenoja pasākumus, lai samazinātu administratīvo slogu pēc bezvīzu režīma ieviešanas. Ja tiek konstatēti trešo valstu pilsoņi, kas, iespējams, ļaunprātīgi izmanto bezvīzu režīmu un tiem nav iespējams liegt ieceļot, Valsts robežsardze veic nepieciešamas informācijas savākšanu un nosūtīšanu attiecīgā Latvijas reģiona piekritīgajai imigrācijas struktūrvienībai. Galvenais pasākuma mērķis - mērķtiecīgi veikt iepriekš identificēta trešā valsts pilsoņa uzturēšanās nosacījumu kontroli, tādejādi novirzot administratīvos un cilvēkresursus.

Robežpārbaudes laikā Valsts robežsardzes amatpersonas veic personu, kas izmanto bezvīzu režīma priekšrocības ieceļošanai, intervēšanu ar mērķi identificēt gadījumus, kad bezvīzu režīms tiek izmantots ļaunprātīgi.

VĪZU LIBERALIZĀCIJAS IETEKME UZ MĒRĶA VALSTĪM

Konstatējot trešās valsts pilsoni, kas pārsniedz atļauto uzturēšanās termiņu valsts iekšienē, Valsts robežsardzes amatpersona izvērtē lietas apstākļus un pieņem atgriešanas lēmumu (lēmumu par piespiedu izraidīšanu vai izbraukšanas rīkojumu), ja trešās valsts pilsoni konstatē izceļojot no Latvijas (šķērsojot ārējo robežu) - izdod atgriešanas lēmumu (izbraukšanas rīkojumu, *in absentia* procedūrā).

Valsts robežsardze pilsoņiem no bezvīzu režīma valstīm, kas pārsniedz atļauto uzturēšanās termiņu valstī, piemēro tādu pašu izraidīšanas procedūru, kā pārējo trešo valstu pilsoņiem.

2018. gada 31. martā noslēdzās Valsts robežsardzes sakaru virsnieku punkta Gruzijā darbība⁶⁷. Viens no punkta pienākumiem bija sadarbības nodrošināšana un informācijas apmaiņa. Valsts robežsardzei nav tiešas sadarbības ar Rietumbalkānu valstīm, Ukrainu un Moldovu informācijas apmaiņas jomā. Sadarbība ar Krievijas Federāciju nelikumīgās migrācijas novēršanā notiek kopējās Latvijas Republikas - Krievijas Federācijas Robežu darba grupas ietvaros. Viens no labākās prakses piemēriem ir kopējā operācija KORDON-2018.⁶⁸

Patvēruma meklētāji no bezvīzu režīma valstīm

Latvijā lielākais patvēruma meklētāju pieplūdums no valstīm, kas ietvertas šajā izpētes darbā, bija no Gruzijas un Ukrainas vēl pirms bezvīzu režīma ieviešanas 2011.-2014.gados. Patvēruma meklētāju no Gruzijas skaits šajos gados svārstījās no 105-175 personām ik gadu. Šādu patvēruma meklētāju pieplūdumu veicināja 2012. gada parlamentārās vēlēšanas Gruzijā, kā arī šīs valsts ekonomiskā situācija. Lai uzņemtu ieradušos patvēruma meklētājus, patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā 2011. gadā tika veikti pasākumi, palielinot patvēruma meklētāju izmitināšanas centra kapacitāti.⁶⁹

⁶⁷ Valsts robežsardzes projekts "Valsts robežsardzes sakaru virsnieku punktu darbības turpināšana Gruzijā un Baltkrievijā (1. posms)".

⁶⁸ Avots: Valsts robežsardze

⁶⁹ Avots: Valsts robežsardze.

SECINĀJUMI

Latvijā Eiropas Savienības mērogā identificētie riski, kas saistīti ar bezvīzu režīma ieviešanu FYROM, Albānijas, Melnkalnes, Serbijas, Bosnijas un Hercegovinas pilsoņiem, nav aktuāli, jo:

- Legālās migrācijas jomā nav pieaudzis ieceļotāju skaits, kas būtu saņēmuši uzturēšanās atļauju saistībā ar izglītību, uzņēmējdarbību un tiesībām uz nodarbinātību ne no Balkānu reģiona, ne arī no Moldovas, Ukrainas un Gruzijas.
- Vīzu liberalizācija ir labvēlīgi ietekmējusi darba devēju iespējas uzaicināt viesstrādniekus no minēto reģionu valstīm, bet jāsecina, ka Latvijas gadījumā par būtiskiem atvieglojumiem var runāt tikai Ukrainas gadījumā, jo no pārējām pētījumā aplūkojamajām valstīm ieceļotāju skaits ir saglabājies nemainīgi zems.
- Ekonomisko attiecību jomā nav konstatētas būtiskas, vīzu liberalizācijas ietekmētas izmaiņas.
- Samazināta nelegālās migrācijas plūsma caur Latviju. 2017. gada Valsts robežsardzes darbības rezultāti un veiktie pasākumi robežas drošības stiprināšanā (robežjoslas izveidošana un aprīkošana, kopīgās operācijas ar Krievijas Federācijas un Baltkrievijas robežsardzes dienestiem, kopīgās operācijas pie Baltijas valstu iekšējām robežām u.c.), ir samazinājuši, nelegālās imigrācijas plūsmu caur Latviju, taču, vienlaikus šie pasākumi sekmē to, ka personu pārvadātāji meklē jaunas sarežģītākas metodes personu nelikumīgai pārvietošanai pāri valsts robežai. Lai arī Valsts robežsardzes aizturēto pārkāpēju skaits 2017. gadā salīdzinājumā ar 2016. gadu ir ievērojami samazinājies, tomēr tās rīcībā esošā informācija neliecina, ka nelegālās imigrācijas risks ir būtiski mazinājies.

Nozīmīga loma nelegālās imigrācijas spiediena mazināšanā bija tam, ka:

1) ir aktivizējusies Krievijas Federācijas un Baltkrievijas Republikas Robežsardzes dienestu darbība ar mērķi apkarot nelikumīgo imigrantu pārvietošanu no šīm valstīm uz Latviju, kā rezultātā arvien lielāka potenciālo nelikumīgo imigrantu daļa tiek aizturēta pie Latvijas robežas pirms robežas šķērsošanas;

2) ir uzlabojusies informācijas apmaiņa starp Latvijas Republikas Valsts robežsardzi un attiecīgajiem kaimiņvalstu robežsardzes dienestiem;

3) tika organizētas kopīgas operācijas "KORDON 2017" ar Krievijas Federācijas un Baltkrievijas robežsardzes dienestiem;

4) tika turpināta valsts robežas infrastruktūras izbūve.

Kopējie 2017. gada Valsts robežsardzes darbības rezultāti liecina, ka nelegālās imigrācijas jomā ir pieaudzis tā saucamās "legālās imigrācijas" īpatsvars (jaunprātīgas vīzu un bezvīzu režīma, kā arī patvēruma procedūras izmantošana). Visbūtiskāko risku veidoja Ukrainas pilsoņi, kas izmantoja bezvīzu režīmu ar Eiropas Savienības valstīm, kā arī Krievijas Federācijas un Baltkrievijas pilsoņi, izmantojot vīzas, kas saņemtas, sniedzot nepatiesu informāciju par ieceļošanas mērķiem.

VĪZU LIBERALIZĀCIJAS IETEKME UZ MĒRĶA VALSTĪM

Kopumā jāatzīmē, ka 2017. gadā Valsts robežsardze, veicot robežpārbaudes, konstatēja pieaugošu Ukrainas, Gruzijas un Moldovas pilsoņu skaitu, kas mēģināja ieceļot, pārkāpjot ieceļošanas noteikumus, kas tika noteikti pēc bezvīzu režīma stāšanās spēkā starp šīm valstīm un Eiropas Savienību.

AVOTU UN LITERATŪRAS SARAKSTS

Latvijas tiesību akti

Krimināllikums.- Latvijas Vēstnesis, Nr199/200, 08.07.1998. – [stājās spēkā 01.04.1999.]

Literatūra

An overview of the progress reports for Moldova, Georgia and Ukraine can be found here: http://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/international-affairs/eastern-partnership/visa-liberalisation-moldova-ukraine-and-georgia_en., The readiness reports <https://www.esiweb.org/index.php?lang=en&id=359>.

An overview of the progress reports for Moldova, Georgia and Ukraine can be found here: http://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/international-affairs/eastern-partnership/visa-liberalisation-moldova-ukraine-and-georgia_en., The readiness reports <https://www.esiweb.org/index.php?lang=en&id=359>.

Austrumu partnerība.- 27.08.2016.-Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/arpolitika/austrumu-partneriba>.

Ārlietu ministrija apsveic Gruziju ar bezvīzu režīma spēkā stāšanos ar Šengenas zonas valstīm.- Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/aktualitates/zinas/56432-arlietu-ministrija-apsveic-gruziju-ar-bezvizu-rezima-speka-stasanos-ar-sengenas-zonas-valstim>.

Ārlietu ministrija apsveic Ukrainu ar vīzu liberalizācijas procesa noslēgumu un bezvīzu režīma stāšanos spēkā ieceļošanai Šengenas zonā.- Pieejams: <https://lvportals.lv/dienaskartiba/287893-arlietu-ministrija-apsveic-ukrainu-ar-vizu-liberalizacijas-procesa-noslegumu-un-bezvizu-rezima-stasanos-speka-iecelosana-sengenas-zona-2017>.

Direct Investments data by country tables.- Available: <https://statdb.bank.lv/lb/Data.aspx?id=128>.

Latvijas ekonomiskā sadarbība ar Gruziju, Kopsavilkums par ārējo tirdzniecību un investīcijām.- Pieejams: http://eksports.liaa.gov.lv/files/liaa_export/attachments/2018.03_lv_gruzija_ekon_sad.pdf

Latvijas ekonomiskā sadarbība ar Moldovu, Kopsavilkums par ārējo tirdzniecību un investīcijām Pieejams: http://eksports.liaa.gov.lv/files/liaa_export/attachments/2018.03_lv_moldova_ekon_sad.pdf.

Latvijas ekonomiskā sadarbība ar Serbiju, Kopsavilkums par ārējo tirdzniecību un investīcijām.- Pieejams: http://eksports.liaa.gov.lv/files/liaa_export/attachments/2018.03_lv_serbija_ekon_sad.pdf.

Latvijas ekonomiskā sadarbība ar Ukrainu, Kopsavilkums par ārējo tirdzniecību un investīcijām.- Pieejams: http://eksports.liaa.gov.lv/files/liaa_export/attachments/2018.03_lv_ukraina_ekon_sad.pdf.

Latvijas Republikas un Bosnijas un Hercegovinas divpusējās attiecības.-Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/arpolitika/divpusejas-attiecibas/latvijas-un-bosnijas-un-hercegovinas-attiecibas>.

Latvijas Republikas un Gruzijas divpusējās attiecības.- Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/arpolitika/divpusejas-attiecibas/latvijas-un-gruzijas-attiecibas#ekonomika>.

VĪZU LIBERALIZĀCIJAS IETEKME UZ MĒRĶA VALSTĪM

Latvijas Republikas un Moldovas Republikas divpusējās attiecības.- Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/arpolitika/divpusejas-attiecibas/latvijas-un-moldovas-attiecibas#ekonomika>

Mau, Steffan, Gulzau, Fabian, Laube, Lene and Zaun Natascha (2015) The global mobility divide: How visa policies have evolved over time. Journal of Ethnic and Migration Studies 41, (8) pp. 1192-1213. ISSN 1369-183X.

Robežas drošības lielākie riski – ļaunprātīga bezvīzu režīma izmantošana un ĀCM izplatība, 18.06.2018. <https://www.tvnet.lv/4515472/robezas-drosibas-lielakie-riski-launpratiga-bezvizu-rezima-izmantosana-un-acm-izplatiba>. Avots izmantots 27.07.2018.

TUG02. Viesnīcās un citās tūristu mītnēs apkalpoto personu sadalījums pa valstīm.- Pieejams:

http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/transp/transp__ikgad__turisms/TU0020.px/?rxid=562c2205-ba57-4130-b63a-6991f49ab6fe.

Definīcijas⁷⁰

Atgriešanas lēmums/ izbraukšanas rīkojums/ lēmums par piespiedu izraidīšanu: administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, ar kuru trešās valsts pilsoņa uzturēšanās tiek uzskatīta vai pasludināta par nelikumīgu un kas norāda vai uzliek pienākumu atgriezties.

Austrumu partnerība – Austrumu partnerības mērķi ir veicināt politisko asociāciju un ekonomisko attīstību, lai sekmētu stabilitāti, ekonomisko izaugsmi un savstarpēju uzticēšanos reģionā. Austrumu partnerība tiek īstenota attiecībā uz Baltkrieviju, Moldovu un Ukrainu Austrumeiropā, un Gruziju, Armēniju un Azerbaidžānu Dienvidkaukāzā. Izpētes darbā iekļautas šādas Austrumu partnerības valstis – Moldova, Gruzija, Ukraina.

Bezvīzu režīms / vīzu liberalizācija - līgumi starp Eiropas Savienību un trešajām valstīm par bezvīzu ieceļošanas kārtību paredz, ka valstī drīkst ieceļot un uzturēties bez vīzas, ja ceļojuma mērķis ir īslaicīga privāta vizīte vai tūrisms.

Ceļošanas dokuments – valdības vai starptautiskās līguma organizācijas izdots dokuments, kas ir pieņemams identitātes pierādījums, ierodoties citā valstī.

Eiropas ārējo robežu uzraudzības sistēma – Vienota informācijas apmaiņas un sadarbības sistēma starp ES dalībvalstīm un Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūru (Frontex), lai uzlabotu situācijas apzināšanos un reaģēšanas spējas pie Savienības dalībvalstu ārējām robežām nolūkā atklāt, novērst un cīnīties pret nelikumīgu imigrāciju un pārrobežu noziedzību un sekmēt labāku migrantu dzīvības aizsardzību un glābšanu.

Ieceļošanas atteikums - globālā kontekstā, atteikums ieceļot personai, kura neatbilst visiem ieceļošanas nosacījumiem, kas noteikti tās valsts tiesību aktos, kurā ir pieprasīta ieceļošana. ES kontekstā atteikums ieceļot trešās valsts pilsonim uz ES ārējās robežas, jo tas neatbilst visiem ieceļošanas nosacījumiem, (EK) Nr. 399/2016 (Šengenas Robežu kodekss) 6. panta 1. punktu un nepieder pie personu kategorijām, kas minētas Regulas (EK) Nr. 6. panta 5. punktā. Vēlāk Regula (ES) Nr. 2017/458 grozīja Šengenas Robežu kodeksu, lai pastiprinātu noteikumus, kas reglamentē personu pārvietošanos pāri robežām, kā arī pārbaudes attiecīgajās datubāzēs uz ārējām robežām.

⁷⁰ Izmantotas definīcijas no EMT vārdnīcas, 6.0

Pieejams: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/docs/emn-glossary-en-version.pdf, vai pieminētajiem ES tiesību aktiem, ja vien zemsvītras piezīmēs nav norādīts citādi.

VĪZU LIBERALIZĀCIJAS IETEKME UZ MĒRĶA VALSTĪM

Īstermiņa vīza – ES dalībvalsts pilnvarojums vai lēmums, kas nepieciešams, lai iebrauktu un uzturētos attiecīgajā dalībvalstī vai vairākās dalībvalstīs laika periodu, kas kopumā nepārsniedz 90 dienas jebkurā 180 dienu periodā.

Legalizēšana – ES kontekstā - valsts procedūra, kurā juridisks statuss tiek piešķirts trešās valsts pilsoņiem, kuri valstī uzturas nelegāli.

Mērķa valsts - valsts, kas ir migrāciju plūsmu (likumīgu vai nelikumīgu) mērķis.

Neatļautas ieceļošanas, tranzīta un uzturēšanās atbalstītāji – tīši palīdz personai, kas nav dalībvalsts pilsonis, ieceļot dalībvalsts teritorijā vai nu šķērsot to tranzītā personai, pārkāpjot attiecīgās valsts likumus par ārvalstnieku ieceļošanu vai tranzītu, vai peļņas gūšanas nolūkā tīši palīdz uzturēties dalībvalsts teritorijā personai, pārkāpjot attiecīgās valsts tiesību aktus par ārvalstnieku uzturēšanos.⁷¹

Nelikumīga ieceļošana – globālā kontekstā robežas šķērsošana, neievērojot vajadzīgās prasības likumīgai ieceļošanai uzņemtajā valstī. Šengenas kontekstā trešās valsts pilsoņa ieceļošana Šengenas dalībvalstī, kas neatbilst Regulas (ES) 2016/399 (Šengenas Robežu kodekss) 6. pantam.

Nelikumīga migrācija – personu pārvietošanās uz jaunu dzīvesvietu vai tranzītā, kas neatbilst nosūtošās, tranzīta vai saņēmējas valsts normatīvajām prasībām.⁷²

Nelikumīga uzturēšanās – trešās valsts pilsoņa, kurš neatbilst, vai vairs neatbilst Šengenas Robežu kodeksa 5. punktā noteiktajiem iebraukšanas priekšnosacījumiem vai citiem iebraukšanas, dzīvošanas vai uzturēšanās noteikumiem dalībvalstī, atrašanās konkrētās ES dalībvalsts teritorijā.

Pase – viens no ceļošanas dokumentu veidiem (izņemot diplomātiskos, dienesta / oficiālos un speciālos), kurus izsniedz valsts iestādes, lai tās pilsoņi varētu šķērsot robežu. Visiem trešo valstu pilsoņiem, uz kuriem attiecas bezvīzu režīms, ir jābūt biometrisko pasu turētājiem, lai viņi varētu pretendēt uz bezvīzu ceļošanu ES (izņemot Apvienoto Karalisti un Īriju). Nebiometriskos pasu turētājiem no bezvīzu trešajām valstīm ir nepieciešama Šengenas vīza, lai ieceļotu ES.

Patvēruma meklētājs – vispārējā kontekstā persona, kas meklē aizsardzību no vajāšanas vai nopietna kaitējuma citā valstī, nevis viņu pašu, un gaida lēmumu par aizsardzības pieteikumu saskaņā ar 1951. gada Ženēvas konvenciju un 1967. gada protokolu, attiecībā, uz kuru vēl nav pieņemts galīgais lēmums.

Persona, kas pārsniedz atļauto uzturēšanās termiņu – globālā kontekstā, persona, kura paliek valstī pēc perioda, kas tika piešķirts, pamatojoties uz ieceļošanu. ES kontekstā, persona, kura ir likumīgi ieceļojusi, bet palikusi ES dalībvalstī pārsniedzot atļauto uzturēšanās ilgumu bez atbilstošas vīzas (parasti 90 dienas vai sešus mēnešus) vai uzturēšanās atļaujas.

Pievilkšanas faktors – nosacījums (-i) vai apstākļi (-i), kas migrantu piesaista citā valstī.

Šengenas Robežu kodekss – noteikumi, kas reglamentē personu robežkontroli, kuras šķērso ārējās ES dalībvalstu robežas.

⁷¹Definīcija ir veidota, pamatojoties uz Padomes Direktīvas (2002. gada 28. novembris), ar ko definē neatļautas ieceļošanas, tranzīta un uzturēšanās atbalstīšanu, 1. panta (a) un (b) punktu. Pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32002L0090:EN:NOT>.

⁷² Nav skaidras vai vispārpieņemtas nelikumīgas migrācijas definīcijas. No galamērķa valstu viedokļa tā ir ieceļošana, uzturēšanās vai darbs valstī bez nepieciešamās atļaujas vai dokumentiem, kas nepieciešami saskaņā ar imigrācijas noteikumiem. No nosūtītājas valsts viedokļa, piemēram, nelikumība ir vērojama gadījumos, kad persona šķērso starptautisku robežu bez derīgas pases vai ceļošanas dokumenta vai neatbilst administratīvajām prasībām attiecībā uz izceļošanu no valsts.

VĪZU LIBERALIZĀCIJAS IETEKME UZ MĒRĶA VALSTĪM

Trešās valsts pilsonis - jebkura persona, kura nav Eiropas Savienības pilsonis Līguma par Eiropas Savienības darbību 20. panta 1. punkta izpratnē un kura nav persona, kurai ir tiesības brīvi pārvietoties Savienībā, kā tas noteikts Šengenas Robežu kodeksa 2. panta 5. punktā.

Trešās valsts pilsonis, kurš nelikumīgi uzturas dalībvalstī – trešās valsts pilsonis, kura atrašanās dalībvalsts teritorijā ir oficiāli konstatēta un kas neatbilst vai vairs neatbilst nosacījumiem attiecībā uz uzturēšanos vai pastāvīgu uzturēšanos attiecīgajā dalībvalstī.

Viltots ceļošanas vai personu apliecinošs dokuments – jebkurš ceļojuma vai identitātes dokuments: (i) kas ir viltots vai arī ko ir būtiski izmainījusi jebkura persona, kas nav likumīgi pilnvarotā amatpersona vai institūcija ar tiesībām izgatavot vai izdot ceļojumu vai identitātes dokumentu kādas valsts vārdā; vai (ii) kas nav pienācīgā veidā izdots vai arī ir iegūts, iesniedzot nepatiesus datus, izmantojot korupciju vai piespiešanu vai arī jebkurā citā nelikumīgā veidā; vai (iii) kuru lieto kāda cita persona, nevis tā likumīgais turētājs.

Vīza – dalībvalsts izdota atļauja vai lēmums, kas vajadzīgs tranzītam vai ieceļošanai minētajā dalībvalstī vai vairākās dalībvalstīs uz paredzēto uzturēšanās laiku.

Vīzu kodekss – Regula, kas paredz procedūras un nosacījumus, lai izsniegtu vīzas tranzītam vai plānotām uzturēšanās reizēm Šengenas dalībvalstu teritorijā uz laiku, kas nav ilgāks par 90 dienām jebkurā 180 dienu laikposmā.